საქართველოს სოციალ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია
№ 155 პარასკევი, იანვრის 26 (კ) 1918 წ. № 155

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 50 კაპ., უკანასკნელზე—30 კაპ., კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ—1 მ., უკან—50 კ. ფასი სამგლოვიარო განცხადებისა ზომაზეა დამოკიდებული: 15×2 ღირს 8 მან., 20×2 ღირს 12 მან., 8 საათის შემდეგ სამგლოვიარო განცხადება მიიღება სტამბა „სახალხო საქმეში" (კ. თავართქილაძეზეული „ნადეჟდა") ნაროჩნის ქუჩა, სახლი № 14 და ღირება ერთი მანეთით მეტი.
ყველა განცხადება კავკასიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

ხელის-მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო საქმის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება: ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., ხარაჯიშვილის ს. № 6.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Сахалхо Сакмэ", поч. ящ. 190.
ფასი 20 კაპ.
ტელეფონი 12—29

დღეს იხსნება ქართული უნივერსიტეტი.

მიიღება ხელის მოწერა 1918 წლისათვის საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთ „სახალხო საქმე"-ზე

ხელის მოწერის პირობები: წლით 50 მანეთი, ნახევარი წლით 27 მან., 3 თვით—13 მან. 50 კაპ. ერთი თვით—4 მან. 50 კაპ.

ნომერი ღირს 20 კაპ.

ხელის მოწერის პირობები შეიძლება შეიცვალოს თუ ბაზრის მდგომარეობამ გვაიძულა.

ფოსტით გაზეთის დაკვეთა შეიძლება შემდეგი მისამართით Тифлисъ, ред. „Сахалхо Сакме", почт. ящ. 190.

რედაქციაში მიიღება დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, საღამოთი: 5—7 საათამდე. რედაქციის მისამართი: სასახლის ქ. № 6, შესავალი ეზოდან. კვირაობით კანტორა მხოლოდ დილისით არის ღია.

ყველა ხელის მომწერს ვინც მიიღო რედაქციიდან ხელის მოსაწერი ბლანკები გთხოვთ ფული გამოგზავნონ შეცვლილ განცხადების მიხედვით.

ეფემია ივანეს ასული, ნინო და ანა სარდიონის ასული ციციშვილები, მარიამ სარდიონის ასული, დავით მიხეილის ძე წიკლაურები, ვარო და სვიმონ კოტეტიშვილები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ ტრაგიკულად გარდაცვალებას მათის საყვარელს და დაუვიწყარი მაზლიშვილის და ბიძაშვილის

ილია (ილიკო) გიორგის ძე ციციშვილისა და ვასილი (ვასო) გრიგორის ძე ციციშვილისას,

რომლების დაკრძალვაც მოხდება სოფელ ზემო ნიჩბისში 27 იანვარს (გორის მაზრა). 103

დიდი ცირკი ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ. ახლო, საკუთ. ახლად შეკეთ. კაპიტალური საზამთრ. შენობა, ტელეფ. 19—00.

დღეს, 26 იანვარს, გაიმართება

გრანდიოზული წარმოდგენა

„ბალა-სპორტი" საუკეთესო ძალების მონაწილეობით. მონაწილეობენ ძმ. იონაში, კამო, ვლადიმიროვი, ვოიანი. ჭიდაობს 5 წყვილი: 1. სვობოდა და ხედერ-ალი, 2. ალბერტ რააგო და ბრონენოსცევი, 3. დობრინია და იალოვი, 4. ზბიშკო ციგანევიჩი და ჟილინი, 5. ჩურკინი და მედელაური.

ანონსი: ხვალ გაიმართება ზბიშკო ციგანევიჩის ბენეფისი. ახლო მომავალში გაიხსნება საზამთრო სეზონი. 113

შაბათს, 27 იანვარს, დღის 12½ საათზე გარდაცვალების წლის თავზე გარდახდილ იქნება ქართული გიმნაზიის ეკლესიაში პანაშვიდი

ალექსი ბესარიონის ძის ჭიჭინაძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებს ნათესავთ და ნაცნობთ მეუღლე ეფროსინე იაკობის ასული ჭიჭინაძისა, და ელენე ბურჯანაძისა და შვილები ბესარიონ და თამარ. 111

ქართული ვაჟთა გიმნაზიის საპედაგოგიო საბჭო აცხადებს, რომ 27 ამა იანვარს ნაშუადღევის პირველის ნახევარზედ ქართულ გიმნაზიის ეკლესიაში დანიშნულია წლისთავის პანაშვიდი გიმნაზიის გამგის განსვენებული

ალექსი ბესარიონის ძის ჭიჭინაძის

სულის მოსახსენებლად. 103

ღრმად დამწუხარებული: ცოლი სონია დარისპანის ასული, შვილები: დათიკო და სოსიკო, მშობლები: ტერეზია და იოსები, ძმანი: ტატიანა და სვიმონი აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ, რომ შაბათს იანვრის 27-ში სოფ. საღანძილეში ღვთის მშობლის ეკლესიაში დანიშნულია

ალექსანდრე იოსების ძე კიკნაძის

წლის წირვა და პანაშვიდი. 110

პური

28 იანვრიდან ყველა უბნის საბარათო ბიუროებში დაიწყო დარიგება

პურის ბარათების ახალ სერიისა

(თებერვალი)

პურის ბარათებს აძლევენ სასურსათო ბარათების წარდგენისთანავე.

დაწესებულებანი და ორგანიზაციები პურის ბარათებს მიიღებენ ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილების საპურო ბიუროდან, რისთვისაც უნდა წარადგინონ სია მოსამსახურეთა და მათი სასურსათო ბარათები.

სახლის კომიტეტმა უნდა წარადგინონ საუბნო ბიუროებში თავიანთ წევრთა სია და მათი სასურსათო ბარათები პურის ბარათების ახალ სერიის მისაღებად.

1064 ქალაქის გამგეობის სასურსათო განყოფილება

საქართველოს სოც.-ფედ. სარევოლუციო პარტიის ტფილისის საგუბერნიო კომიტეტი

აცხადებს

ამხანაგების საყურადღებოდ, რომ კვირას, 28 იანვარს ტფილისში გაიხსნება ტფილისის გუბერნიის ორგანიზაციების წარმომადგენელთა

საგუბერნიო კრება

კრების საგანი: 1. მოხსენება ტფილისის [illegible] კომიტეტისა.
2. მოხსენებანი ადგილებიდან.
3. მიმდინარე საკითხები.
4. საგუბერნიო კომიტეტის არჩევნები.

დელეგატებს კრებაზე ირჩევს ასი წევრი ერთს. დელეგატებს ჰგზავნიან ის ორგანიზაციებიც, სადაც წევრთა რიცხვი ასზე ნაკლებია.

ჩვენის ხალხის საყურადღებოდ

ცხადდება,

რომ შემოწირულება საქართველოს ეროვნული ფონდის გასამდიდრებლად მიიღება ეროვნულ საბჭოს სამმართველოში (ფრეილინის ქუჩა, № 11 საკუთარი სახლი) დილის 11-დან 3 საათამდე. 1055

საქართველოს კოოპერატივების საყურადღებოდ

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს თაოსნობით 2 თებერვალს ტფილისის გუბერნიაში (ქუთაისის გუბერნიის და ბათომის მიდამოების შესახებ ცალკე იქნება გამოცხადებული) მოწვეულია ყოველგვარ ტიპის (საკრედიტო, მწარმოებელი, გამსაღებელი და მომხმარებელი) კოოპერატივების შეერთებული სამაზრო ყრილობა. ყრილობას უნდა დაესწროს თვითეული კოოპერატივის, სარაიონო, სამაზრო, საქალაქო, საგუბერნიო და ამიერკავკასიის საკოოპერაციო კავშირების თითო წარმომადგენელი (შეიძლება მეტიც). განსახილველი საგანია:

1. საქართველოს ეროვნულ საბჭოს ფინანსიური დახმარების აღმოჩენა,
2. საზოგადოდ კოოპერატივების მონაწილეობა ხალხში ფინანსიური ორგანიზაციების შექმნისათვის ეროვნულ საბჭოს სასარგებლოდ.

კრებები მოხდება ყველგან 2 თებერვალს, ყველგან დილის სწორედ 11 საათზე და დაესწრება ტფილისიდან საქ. ეროვნულ საბჭოს წარმომადგენელი:

გორის მაზრის კრება ქალაქ,	გორში საქართველოს დარბაზში.
სიღნაღის ტ სიღნაღის . „ „ „	სიღნაღის ქართულ კლუბის . . . „
თელავის და თიანეთის . „ „ „	თელავში შემნახვ.-გასესხ. ამხ. . „
ახალციხე -ახალქალაქის . „ „ „	ახალციხეში კოოპ. „მოსხეთი" — . „
ტფილისის . „ „ „	ტფილისში ეროვნ. საბჭოს „
დუშეთის . „ „ „	დუშეთში საკრებულოს . „

კრების გადადება შეუძლებელია. საბჭოს სეკციის მოწოდება ყველ კოოპერატივს დაეგზავნა ფოსტით. თუ ფოსტის მიზეზის გამო რომელიმე კოოპერატივმა არ მიიღო მოწოდების ფურცელი, კოოპერატივებმა უნდა იხელმძღვანელონ გაზეთებში ნაბეჭდ განცხადებითაც და თავიანთ წარმომადგენელი უეჭველად გაგზავნონ კრებაზე დანიშნულ დროს და ადგილს.

1049 ეროვნულ საბჭოს საფინანსო სექცია.

ტფილისი, 26 იანვარი 1918 წ.

სეიმი თუ ეროვნული საბჭოები

ჩვენ სოციალ-დემოკრატებს თანდაყოლილი შიში აქვთ ყოველგვარ ეროვნულისა. როგორც კი საქმე ეროვნულ დარაზმვასა და ჩამოყალიბებაზე მიდგება—მაშინვე უწყოდ რჩებიან და ისევ განზე იწევენ. ჯერ იყო და რუსეთის დამფუძნებელი კრება დაისახეს შეურყეველ კერპად. ყველაფრის გადაწყვეტას იმას მიანდობდნენ და როდესაც ჩვენ ეროვნულ უფლებათა შესახებ ხმას ამოვიღებდით—პირში ბურთსა გვჩრიდნენ. ეხლა პანაცეად ამიერკავკასიის სეიმი გაიხადეს და იმას უკმევენ გუნდრუკს. ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს რომ სეიმი დღევანდელ პირობებში საჭიროა განსაზღვრულ მიზნებისათვის. მაგრამ სრულიად ისე არ ვაფასებთ მას, როგორც გაზეთი „ერთობა". განსაკუთრებით საინტერესოა ის, თუ როგორ უყურებს მენშევიკების ორგანო სეიმის და ეროვნულ საბჭოთა ურთიერთობას. ჩვენ ვამბობდით და ვამბობთ, რომ სეიმი თავის თავად ვერ იქნება საბოლოო ბატონ-პატრონი ერებისა, რადგან იგი ამისათვის არავის აურჩევია. უეჭველად უნდა მოხდეს ჩამოყალიბება ეროვნულ-ტერიტორიალურ ავტონომიებისა და ამათ შეადგინონ ისეთი ორგანო, რომელიც საამიერკავკასიო საქმეებს გაუძღვეს. დღეს-დღეობით კი ეროვნული საბჭოები იქნება ბურჯი, რომელსაც სეიმი უნდა დაეყრდნოს. იგი იქნება ერთნაირი აღმასრულებელი ორგანო, გამომხატველი ერების შეთანხმებისა. უამისოდ ვერაფერი გაკეთდება და თუ სეიმმა ქიშპობა დაუწყო ეროვნულ საბჭოებს, რასაკვირველია, აქედან ავის მეტი არა გამოვა. სეიმი ყოველთვის უნდა გრძნობდეს, რომ იგი დროებითია და არ ჰქონდეს პრეტენზიები იმ მპყრობელობისა, რაც შეადგენს კომპეტენციას ეროვნულ საბჭოებისას. მან უნდა იარსებოს, ამბობს „ერთობა", რუსეთის დამფუძნებელ კრების მოწვევამდე და იმისაგან აიღოს დასტური და სახელმძღვანელო ინსტრუქციებიო. სეიმმა უნდა იარსებოს, ვიდრე ეროვნული დამფუძნებელი კრებები არ მოწვეულა და დირექტივები მიიღოს ეროვნულ საბჭოებისაგან—ვიტყვით ჩვენ. თუ რომელიმე საკითხი რომელსამე ეროვნებისათვის მიუღებელი იქნება—სულ ერთია, მისი განხორციელება შეუძლებელი გახდება, ცალკე ეროვნებათა ნებისყოფის გამომხატველი კი პირდაპირობით ეროვნული საბჭოებია, განსაკუთრებით სომხებისა და თათრებისა. ამიტომ ცალკე უნდა ალვიაროთ, რომ ფრიად შემცდარია მენშევიკების მიერ დასმული საკითხი: სეიმი თუ ეროვნული საბჭოები. სეიმიც დღევანდელს პირობებში საჭიროა და უფრო მეტად ეროვნული საბჭოები. ამ უკანასკნელთ მარტო კულტურული საქმეები კი არ უნდა ებარებოდეს, არამედ ყოველივე შინაური, ეროვნული საქმე და მანვე უნდა შეამზადოს ნიადაგი სეიმის თუ სხვა დაწესებულებათა საშუალებით ეროვნულ დამფუძნებელ კრებათა მოსაწვევად და მერე მათი თავისუფალი კავშირის შესაქმნელად. ეროვნულმა საბჭოებმა კი არ უნდა დაკარგონ სახელმწიფოებრივი ფუნქციები, თუ მათ ასეთი მოეპოებათ, არამედ შეიძინონ, შეიმოსონ ამ უფლებით, თუ იგი მათ არ აქვთ. არა ბრძოლა და ქიშპობა სეიმსა და ეროვნულ საბჭოთა შორის, არამედ თანხმობა და საერთო ძალით გადარჩენა ერებისა და რევოლუციისა. ეს უნდა შეიგნონ ჩვენმა მოწინააღმდეგეებმა, ყოველგვარ კერპების დასხვა უარჰყონ და ამის და მიხედვით იმოქმედონ.

ქართული უნივერსიტეტი

იანვრის 26 სამარადისოდ დაუვიწყარი დიდ დარჩება ქართველი ერისთვის: დღეს არსდება პირველი ქართული უნივერსიტეტი, რომელიც უეჭველია მტკიცე საფუძველი შეიქნება ჩვენი კულტურული შემოქმედებისა. ამ უნივერსიტეტმა უნდა აღანთოს ქართველ ერში გონებრივი განახლების და აღორძინების ლამპარი, მან უნდა გადმონერგოს ჩვენში ევროპის მეცნიერება და შეუდუღოს მას ქართველი ნიჭის და გონების საგანძური. არასოდეს არ ყოფილა ასე საჭირო და ძვირფასი ჩვენთვის სამეცნიერო ტაძარი, როგორც დღეს—ამ ძველის დანგრევისა და ახალის წარმოშობის ჟამს—, როდესაც ქართველმა ერმა უნდა მოიპოვოს არა მხოლოდ პოლიტიკური თავისუფლება, არამედ უნდა განახლდეს მისი სულიც და ფართოდ გაშალოს ფრთები მისმა შემოქმედებითმა გენიამ. ეროვნულმა განთავისუფლებამ ფხიზლად უნდა უდარაჯოს ქართველ მეცნიერებას და ქართველმა გონებრივმა კულტურამ, უმწვერვალესამდე განვითარებულმა, უნდა განამტკიცოს პოლიტიკური თავისუფლება.

სალამი და დღეგრძელობა ქართველი მეცნიერების ტაძარს!

მეცნიერების ტაძარი

1918 წლის იანვრის 26-ს საქართველოს დიდ ქალაქ ტფილისში გაიხსნება ქართული უნივერსიტეტი. განხორციელდა ქართველი ერის მოწინავე ელემენტების დიდი ხნის ოცნება.

ჩვენში ზოგიერთ წრეებში წყალობით ის აზრია გავრცელებული, ვითომ საქართველო მეცხრამეტე საუკუნეში რუსეთის მეოხებით დაადგა განათლების და კულტურის გზას. ეს აზრი სრულიად არ შეესაბამება სიმართლეს და ეს იქიდანაც სჩანს, რომ ძველს რუსეთს, რუსეთის მტარვალურის მთავრობას, რომელ[illegible] სახელმწიფოებრი[illegible] ლობაში ველურ[illegible]ეობიდან

ვერ გამოიყვანა თვით რუსეთი, რა შეიძლო მიეცა სხვისთვის! საქართველოში რუსეთის მთავრობის შემოსვლით და დამკვიდრებით, საქართველო ასცდა იმ გზას, იმ გეზს, რომელიც მას უკვე აღებული ქონდა და რომელიც მიმართული იყო ევროპისაკენ.

არა ერთსა და ორს უცხო ქვეყნის მკვლევარს და მეცნიერს აღუნიშნავს რომ საქართველოს თუმცა დღე მუდამ მახვილით ხელში უხდებოდა დგომა ეროვნულს სადარაჯოზე, მაგრამ კულტურისადმი მიდრეკილება, მეცნიერების სამსახური არასოდეს დაუვიწყნია. საქართველოს პოლიტიკური არსებობის უკანასკნელი მომენტების შესწავლა გვიჩვენებს, რომ თუ არ ისტორიული ვერაგობა მოქმედ მიჩნეული გადამთიელისა, საქართველო შესძლებდა იმ სწორი გზით სიარულს. მაგრამ საქართველოს დაადგეს მონობის უღელი, მოუსპეს საშუალება თავისუფალი შემოქმედებისა, განვითარებისა და რუსეთის თვითმპყრობელობა რომ თვითონვე არ გახსნილიყო და არ დაშლილიყო, უნდა მოსპობილიყო ქართველი ერის არსებობა.

მიუხედავად ესოდენი კირთებისა, ესოდენი ტანჯვისა, საქართველო მაინც სასოებით შესცქეროდა ბრწყინვალე მომავალს და აჰა, კიდეც დაჰკრა ჟამმა ყოველნაირი მონობის ბორკილების მსხვრევისამ და კავკასიონის მწვერვალზე მიჯაჭვული ამირანი აპირებს ზეზე წამოჭრას.

ფრიად საგულისხმოა და დამახასიათებელი, რომ ამ რევოლიუციონური ნგრევის დროს, როდესაც ჯერ ოდნავადაც არ შემაგრებულა ფუძე ახალი ცხოვრებისა; საქართველოში იხსნება ტაძარი მეცნიერებისა, საქართველოში იკრიბება ქართველ მეცნიერთა დასი და ცდილობენ გააღვივონ დაფერფლილი კერა მეცნიერებისა.

ჩვენს ბატონებს, ძველი რუსეთის მტარვალურს მთავრობას საქართველო მხოლოდ ფეხქვეშ სათელ ველურთა ქვეყანად მიაჩნდა და მისი ღირსება, უფლებულება, არსებობა და განვითარება მას არ აინტერესებდა. იგი მას ამ მხრით არც კი იცნობდა და არც სურვილი ქონდა გაეცნო. საერთოდ კავკასია და კერძოდ საქართველოს ტერიტორია სრულიად ხელუხლები და დაუშრეტელი წყაროა სამეცნიერო კვლევა ძიებისა და ქართველი ერი საკუთარის მასალაა კულტურისა და ცივილიზაციის დასამყნელად და ასაყვავებლად.

ჩვენი ისტორიის შორეულ სიღრმეშიაც კი ვხედავთ ჩვენ ქართველთა სიყვარულს მეცნიერებისას, ფილოსოფიისას, განათლებისას. კაცობრიობისათვის არა ერთი და ორი შესანიშნავი განძი შეუნახავს საქართველოს ძველი ქვეყნების სიბრძნისა და შემოქმედებისა და აჰა, დღეს აქვე ერის შიგ გულში იდგმის მეცნიერების შუქმფენი ლამპარი, რომელიც ამიერიდან გზას გაუშუქებს ერის აზროვნებას, შემოქმედებას.

ქართულს უნივერსიტეტში ისწავლება ისეთი მეცნიერებანიც, რომელთაც უდიდესი მნიშვნელობა ექნება საქართველოს კულტურულად აყვავებისათვის. დღეგი პოლიტიკური ეკონომიის მეცნიერებისა მაში შემავალი დარგებით ისეთი სასინჯი, ისეთი იარაღი შეიძლება გახდეს მომავალ ქართველ მეცნიერთა ხელში, რომლის საშუალებითაც თვალწინ გადაგვეშლება მთელი ქალწულებრივი სიმდიდრე ჩვენი ქვეყნისა. ცხოვრება ახალს გზას ადგება, ერი ახალს ცხოვრებას იწყებს და ის, რომ ამ ახალს გზას გაგვიშუქებს ეროვნულ უნივერსიტეტში აყვავებული მეცნიერება, დიდი იმედის მომგვრელია.

ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური ვითარება, მეურნეობა, სტატისტიკა და სხ. და სხ. სრულიად შეუსწავლელია და გამოურკვეველი. ხი ამ უცნობს საიდუმლოებას გადუხსნის გულს და გააშუქებს მეცნიერების სხივი და წინ წასწევს ჩვენს დაბეჩავებულს ხალხს.

ბევრი ურწმუნოს თვალით შესცქეროდა ამ იდეას, ბევრი შეუძლებლად სცნობდა, ბევრს ღიმილი მოსდიოდა —სად შეუძლია საქართველოს ასეთი რამ შეასრულოსო, მაგრამ ამ იდეათა ენტუზიასტებმა თავისი გაიტანეს და უკვე დიადი სინამდვილის წინაშე დაგვაყენეს. ვაშა მათს მხნეობას, გულგაუტეხელობას, მათს ენერგიას! გაუმარჯოს მათს დაწყებულს დიადს საქმეს ქართველი ერის საკეთილდღეოდ!

ხამხონ დადიანი.

საკულტურო დღესასწაული

დღეს ყოველი [illegible] ლის, კულტურ[illegible] ჰხარობს და [illegible] იყვარეიათ ვის[illegible] ჰხდება,

თუ როგორ მკვდრეთით სდგება, წელში სწორდება ჩვენი სამშობლო და რა წარმტაცი პერსპექტივები გვეშლება თვალწინ, ვინ იფიქრებდა ამ ერთი წლის წინად, რომ ამჟამად ქართული უნივერსიტეტის გახსნას მოვესწრებოდით? დღეს კი ეს სასიხარულო ფაქტია და 26 იანვარი ქართული კულტურისათვის მეტად მნიშვნელოვანი და ტკბილის მოსაგონარი დატა იქნება, ამ ნგრევა-შენების დროს, როდესაც მრავალი ღირებულება ჰკარგავს ფასს—მეცნიერების ტაძარი ქართველი ახალგაზრდობისა და მთლად ერისათვის უნდა გადაიქცეს განწმენდის სასახლედ, სადაც ქართველობა დაეწაფება მეცნიერების უკვდავების წყაროს და შეეცდება თავის ცხოვრების გამშვენიერებას,

ცნობილია, რომ ჩვენს წინაპრებს ერთ ხელში ხმალი ეჭირათ, ხოლო მეორეში ჯვარი, ახლანდელს გარემოებას არ შეეფერება, რასაკვირველია ეს სურათი, მაგრამ მაშინ განსაზღვრული მნიშვნელობა ჰქონდა. ჯვარი მაშინ კულტურას, მწიგნობრობას ჰნიშნავდა. უდიდეს განსაცდელის დროსაც კი, როდესაც თითქოს უნდა ჩამქრალიყო ქართლის კერა—ჩვენი წინაპრები ახერხებდნენ ეზრუნათ ქართული ლიტერატურისათვის, ეზრუნათ ქართული კულტურისა და განათლებისთვის. მეფეები, რომელნიც მტერს იგერიებდნენ— თავისუფალ დროს ლექსთა თხზვას უნდებოდნენ. მმართველნი, რომელნიც მტერთა რისხვის მიმცემნი იყვნენ—დიდ მეცენატობასაც ეწეოდნენ. რასაკვირველია, ეს ხდებოდა ძლიერ მცირე ნაწილს ქართველი ერისას, რადგან მასსა ვერავითარ მონაწილეობას იღებდა პოლიტიკურ და კულტურულ შემოქმედებაში—მაგრამ მაშინ ერს მასსა არ წარმოადგენდა. ერის მესვეური და გამგებელი მცირე-რიცხოვანი კლასები იყო—მის წარმომადგენლობას რომ ეწეოდა მრავალ შემთხვევაში.

მაგრამ დღესაც სწორედ ისე გვიხდება მუშაობა, როგორადაც ძველად. განსაკუთრებით ამ განწირულების ჟამს, როდესაც ირგვლივ მგლებივით შემოგვრტყმიან დაუნდობელი მტრები. დღესაც ერთს ხელში ხმალი უნდა გვეჭიროს, მეორეში კალამი. ერთის მხრით თავი უნდა დავიცვათ, მეორე მხრით კულტურული შემოქმედებითი მუშაობა ვაწარმოოთ. ხმალმა კულტურა უნდა დაიცვას, კულტურამ ერის არსებობა გაამშვენიეროს და ამისთანა პირობებში—სწორედ რომ დროულია ქართული უნივერსიტეტის გახსნა, სწორედ რომ სამომენტოა, რადგან არასოდეს არ დგება ისეთი დრო, როდესაც უდროო და უადგილო იყოს კულტურა და მეცნიერება.

ქართველ ერს არ შეუძლიან მადლობა არ უთხრას მოწიწებით იმ ადამიანს, რომელმაც ესოდენი ღვაწლი დასდო ამ საქმეს. ეს გახლავთ პატივცემული ივ. ჯავახიშვილი, ადამიანი, რომელმაც მეცნიერის სიდინჯესთან შეადუღა აღფრთოვანებული გულ-მხურვალება მამულიშვილისა, ადამიანი, რომელსაც წარსულის მტვერიან ფოლიანტებმა ვერ დაუხშეს აწმყოს მძაფრი გრძნობა და იგი მუდამ მაძიებელი წარსულთა დროთა სინათლისა, მაძიებელი იყო საქართველოს მომავალ სიკეთის, მისი წელში გასწორების, მის პოლიტიკური ლამპრის კვლავ ანთებისა. სახელი და დიდება ჩვენს მეცნიერს, რომელმაც მარადჰყო თავისი სახელი ქართველ ერის მეცნიერების ტაძრის საძირკველის ჩაყრითა.

ქართველ ახალგაზრდობას, ქართველ შეგნებულ საზოგადოებას, მთლად ქართველ ერს ვულოცავთ დღევანდელ ბრწყინვალე დღეს. გაუმარჯოს ქართულ უნივერსიტეტს!

ქ. რაჭველიშვილი.

ქართული უნივერსიტეტი

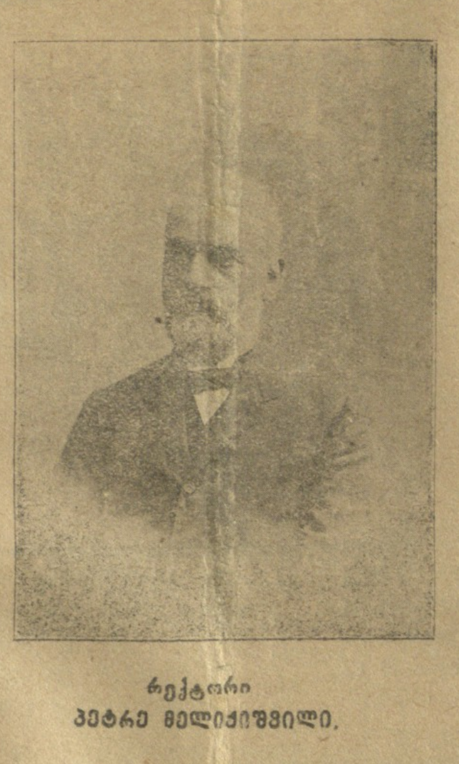

რექტორი
პეტრე მელიქიშვილი.

სიბრძნის მეტყველების ფაკულტეტის
დეკანი.
ივ. ჯავახიშვილი.

ქართული უნივერსიტეტი და ქართველი ერი

ქართველი ერის მოწინავე ელემენტთა ოცნება სინამდვილედ იქცა. დიდი ხნის ნატვრა შეგვისრულდა. ამიერიდან საქართველოს დედა ქალაქ ტფილისს დაამშვენებს ქართული უნივერსიტეტი. მისი გახსნის პირველი დღე —26 იანვარი დაუვიწყარი იქნება ჩვენი ერის მომავალ თაობათა ხსოვნაში.

ქართველი საზოგადოების უმეტეს ნაწილს დიდათ უმძიმდა მატერიალური სისუსტისა გამო თავისი გიმნაზია დამთავრებული შვილი რუსეთის რომელიმე ქალაქში გაეგზავნა უმაღლესი სწავლის მისაღებად. ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიმშვენიერეს მოწყვეტილი, მის სითბოსა და ჰაერს ბავშობიდან შეჩვეული ქართველი ახალგაზრდა მეტად უხერხულად ჰგრძნობდა თავს ცივ რუსეთის შორეულ ქალაქში. ვინ იცის, რამდენ ქართველ სტუდენტს, სხვა და სხვა უკუღმართ მიზეზებისა გამო, რუსეთის ამა თუ იმ ქალაქში უმწეო მდგომარეობაში უგრძვნია თავი; რამდენი უიმედო წამების სიმწვავე განუცდია. ვინ უწყის ქართველ მშობლებს, რამდენი უძილო ღამე უთენებია და დღე უღამებია ფიქრითა და დარდით მოცულს, რომ, ვაი თუ ჩემს შვილს უცხო ქვეყანაში რამე ხიფათი წაეკიდოს, შეიძლება საჭმელი აკლია; რუსეთის ბუნების სიმკაცრემ ავნოს, და მისნეულდესო. ვინ უწყის ისიც, თუ რამდენი ნიჭიერი და ქვეყნისათვის გამოსადეგი ქართველი ახალგაზრდის სათუთ არსებას ვერ აუტანია რუსეთის ბუნების სიმძიმე და დასნეულებული დაბრუნებია თავის მშობლებსა და სამშობლოს. არავისთვის საიდუმლოებას არ წარმოადგენს, თუ რა ცუდსა და მავნე გავლენას ახდენდა რუსეთის დუხჭირი ცხოვრება ჩვენს სტუდენტობაზე. სიცოცხლითა და სამოქმედო ენერგიით აღსავსე ბევრი ქართველი ახალგაზრდა ნახევრად გადაგვარებული უბრუნდებოდა თავის სამშობლოს.

26 იანვარი—პირველი დღე ქართული უნივერსიტეტის გახსნისა, რომელიც ამცნობს, ახარებს ქართველ ახალგაზრდობას კერძოთ, და ქართველ ერს საერთოდ, რომ ამიერიდან ზემოთ აღნიშნულ უკუღმართობისა და მავნე მოვლენათა მოსპობის პირველი სასიხარულო წამები დადგა. მაგრამ სასიხარულო წამებმა მალე იციან გაფრენა ხოლმე, თუ კი მას დროზე არ გამოუძებნეთ ისეთი წამალი, რომელიც გაახანგრძლივებს მის ნიადაგის სინოყიერეს, რომელიც სიძლიერესა და განმტკიცებას მოუპოვებს მას. ამგვარი წამალი ჩვენმა ერმა განსაკუთრებით მატერიალური დახმარების აღმოჩენით უნდა მოუმზადოს ქართულ უნივერსიტეტს. თითოეული შეგნებული ქართველი იმის ცდაში უნდა იყოს, რომ მიუხედავად ათასგვარი დაბრკოლებისა, გაადიდოს თანხა ქართული უნივერსიტეტისათვის. ეს აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს იმისთვის, რომ რაც შეიძლება მოკლე ხანში შესძლონ დანარჩენი ფაკულტეტების ხეირიანად მოწყობა. დეე ყველამ იცოდეს, რომ მატერიალურად სუსტი ქართველი საზოგადოება უკანასკნელ საშუალებას შესწირავს ქართულ მეცნიერების ტაძარს. დეე ყველამ იცოდეს, რომ ქართველ საზოგადოებას არ აშინებს მატერიალური სიღარიბე, სულიერი მოთხოვნილება მისი იმდენად ძლიერია, რომ ის შესძლებს გადალახოს ყოველგვარი დაბრკოლება და უკანასკნელ ძალას ილონებს, რათა ერთხელ ანთებული ქართული მეცნიერების კოცონი არ ჩაიფერფლოს, არ ჩაქრეს. ქართული უნივერსიტეტი არ არის ჩვენი საზოგადოების მარტო ერთი რომელიმე ჯგუფისათვის. ის ფართო მასის, მთელი ერის მოთხოვნილებაა. ქართული უნივერსიტეტი როდია მარტო ერთი რომელიმე ჩვენში არსებული პოლიტიკური პარტიისათვის საინტერესო და ყურადღების საგანი. ჩვენს პოლიტიკურ პარტიებს შორის ის არ იწვევს ჩვეულებრივ კამათს, შეხლა-შემოხლას. ქართული უნივერსიტეტი იმდენად დიდმნიშვნელოვანი ფაქტორია, რომლის აუცილებლობის და უაღრეს საჭიროების წინაშე ყველა პოლიტიკური პარტია ერთის მისწრაფებით და ერთის აზრით გამსჭვალული დგას. ამიტომ დღიდან მისი დაარსებისა ქართული უნივერსიტეტი და ქართველი ერი ერთმანეთზე მჭიდროთ დაკავშირებულ გადაჯაჭვულნი იქნებიან. ქართული უნივერსიტეტი—ჩვენი კულტურისა და მეცნიერების ტაძარი აღორძინების გზაზე დააყენებს დროთა უკუღმა ბრუნვისა გამო ჩამორჩენილ ქართველ ხალხს: ის აღუზრდის ქართველ ერს გონებით მაღალს, ნებისყოფით ძლიერს და გრძნობითა და სულით სპეტაკ შვილებს. ქართული უნივერსიტეტი ქართველ ახალგაზრდობას ჰარმონიულად განუვითარებს გონებას, ნების ყოფასა და გრძნობას, შექმნის ნამდვილ ქართველ ტიპს ყოველ მხრივ ძლიერს, რომელიც ასე ესაჭიროებოდა და ესაჭიროება ჩვენს შინაურ და გარეშე მტერთაგან გაპარტახებულ სამშობლოს. და განა შეიძლება შეგნებულმა ქართველმა თავისი მხრით თუნდაც ერთი ქვა არ მიიტანოს ქართული უნივერსიტეტის ან საძირკველის ან კედლის ასაშენებლად?

სალამი ქართულ უნივერსიტეტის გახსნის პირველ დღეს,

გაუმარჯოს ქართულ მეცნიერების ტაძარს!

გაუმარჯოს ჩვენი ახალგაზრდობის ინტენსიურ მუშაობას!

ცულუ თოფურიძე.

პეტრე მელიქიშვილი

პეტრე მელიქიშვილი დაიბადა ქ. ტფილისს 1850 წელს. პირველი განათლება მიიღო ტფილისის გიმნაზიაში, რომლის დასრულების შემდეგ, 1869 წელს, გაემგზავრა ოდესას და შევიდა ოდ. უნივერს. საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტზე. 1872 წელს დაასრულა უნივერსიტეტი და რამდენიმე თვის შემდეგ საზღვარ-გარეთ გაემგზავრა, გერმანიაში, სადაც განაგრძობდა მუშაობას ტიუბინგენის უნივერსიტეტის ლაბორატორიაში და აგრეთვე კარლს-რუეში (საჰერცოგო ბადენშია). აქ უსმენდა ის ცნობილ პროფესორ იუსტს, აგრონომიული ქიმიის დარგში და ლ. მაიერის ლაბორატორიაში მუშაობდა. 1876 წელს პ. მელიქიშვილი აირჩიეს ასისტენტად ქიმიის ლაბარატორიაში (ოდესის უნივერსიტეტში). 1881 წელს დაიცვა სამაგისტრო დისერტაცია: „გამოკვლევა აკრილის მჟავა-ბადის შესახებ“. ეს გამოკვლევა დაწერილი იყო ნაწილ-ნაწილ გერმანულ ჟურნალებში („გერმანიის საქიმიო საზოგადოების მოამბეში“ და ლიბიგის „ანალებში“), 1883 წელს ის აირჩიეს პრივატ-დოცენტად აგრონომიული ქიმიის კათედრაზე. 1885 წელს დაიცვა სადოქტორო დისერტაცია: „გლიციდური მჟავა-ბადის შესახებ“, რომელი გამოკვლევაც იბეჭდებოდა გერმანულ, ფრანგულ და რუსულ ჟურნალებში. გლიციდური მჟავაბადი პირველად აღმოაჩინა პ. მელიქიშვილმა. მის გამოკვლევამდე ცნობილი არ იყო მეცნიერებაში ამ გვარი მჟავ-ბადი. 1889 წელს პ. მელიქიშვილმა დასტოვა აგრონომიული ქიმიის კათედრა და გადავიდა საზოგადო ქიმიისაზე. ამავე წელს არჩეულ იქმნა ორდინარულ პროფესორად ქიმიის კათედრაზე. აქიდან იწყება მისი მუშაობა ორგანიული ქიმიის დარგში. 1894 წლიდან დაიწყო მუშაობა აგრეთვე არა ორგანიულ ქიმიაში და ბეჭდავდა სხვა და სხვა გერმანულ, ფრანგულ და რუსულ ჟურნალებში გამოკვლევებს მეტეორიტებისა და ქიმიურ ნივთიერებათა შესახებ. ერთი ასეთი გამოკვლევა „изслѣдованіе надъ перекисьями“, დაბეჭდა სამეცნიერო აკადემიამ და ლომონოსოვის სახელობის პრემიით დააჯილდოვა.

1903 წლიდან პ. მელიქიშვილი იყო დამსახურებული პროფესორი ოდესის უნივერსიტეტის. 1917 წელს ის მიიწვიეს ტფილისის პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში და ქიმიის კათედრა ჩააბარეს მას. ამავე დროს ის კითხულობს ლექციებს აგრეთვე ქალთა კურსებზე.

1918 წლის 13 იანვარს ქართული უნივერსიტეტის პროფესორთა საბჭომ აირჩია ბ. პეტრე მელიქიშვილი უნივერსიტეტის რექტორად.

პირველი მეცნიერული შრომა პ. მელიქიშვილისა დაიბეჭდა 1875 წელს გერმანულ ჟურნალში („საქიმიო საზ. მოამბეში“): „ქლორ იოდის შეერთება“. გარდა ზემოთ დასახელებულ შრომების პ. მელიქიშვილს ეკუთვნის მრავალი გამოკვლევა, რომელიც იბეჭდებოდა გერმანულ, ფრანგულ და რუსულ ენებზე. მათ შორის ცნობილია მისი გამოკვლევები: „ტიგლინის მჟავბადი“, „ქლოროვანი მჟავბადის ზეგავლენა ანგელიკის მჟავბადზე“ და სხვები.

ივანე ჯავახიშვილი

ივანე ალექსანდრეს ძე ჯავახიშვილი დაიბადა 11 აპრილს 1876 წელს ხოვლელია (ხოვლე მდებარეობს სადგურ გრაკალიდან 5 ვერსის მანძილზე). საშუალო განათლება მიიღო ტფილისის მე-3 და 1 გიმნაზიაში, სადაც მან კურსი 1895 წელს დაასრულა. გიმნაზიაში მისი სურვილი იყო, ხელი მოეკიდა და საფუძვლიანად შეესწავლა სარწმუნოებათა გავლენა ხალხის ყოფაცხოვრებასა და ზნე ჩვეულებაზე, მაგრამ პეტერბურგის უნივერსიტეტში რომ აღმოსავლურ ენათა ფაკულტეტზე შევიდა, აქ იგი გაიტაცა საქართველოს ისტორიის შესწავლამ. უნივერსიტეტში ლექციებს უსმენდა პროფ. ა. ცაგარელს, ვ. როზენს, ნ. მარს, პ. კოკოვცევს და სხვებს. უნივერსიტეტი დაამთავრა 1899 წელს და ოქროს მედლით იქმნა დაჯილდოვებული ამ თხზულებისათვის: „წმიდათა ცხოვრებანი გრიგოლ წერენცის სომხურ სალიტურგიო ძეგლებში“. უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ გაგზავნილ იქმნა სწავლის განსაგრძობად ევროპაში და რამოდენიმე ხანს პროფ. ჰარნაკთან მუშაობდა ბერლინში. ამ დროს ეკუთვნის მისი გერმანული თარგმანი „წმ. ევსტათე მცხეთელის წამებისა“ (დაიბეჭდა „პრუსიის სამეცნიერო აკადემიის სხდომათა უწყებაში“ 1901 წელს). აგრეთვე მისი ხელმძღვანელობითა და დახმარებით კ. შულცემ თარგმნა ქართულიდან გერმანულად „წმ. მოწამის აბო ტფილელის წამება“ (დაიბეჭდა ჰარნაკის „ტექსტებსა და გამოკვლევებში“, ახალი წყება, VIII, 4).

პეტერბურგს რომ დაბრუნდა, ჩარიცხულ იქმნა იქაურ უნივერსიტეტში პრივატ დოცენტად (1903 წლის 1 იანვრიდან) და ლექციების კითხვა დაიწყო. სამაგისტრო დისერტაცია კი დაიცვა 12 მაისს 1907 წელს. დისერტაციის საგანია „სახელმწიფო წესწყობილება ძველს საქართველოსა და ძველ სომხეთში“ ტ. 1.

1917 წლამდე ივ. ჯავახიშვილი პეტ. უნივ. აღმ. ენების ფაკულტეტზე პრივატ-დოცენტად ირიცხებოდა და ქართველი ერის ისტორიის სხვა და სხვა დარგიდან ლექციებს კითხულობდა ქართულად და რუსულად.

1918 წლის 13 იანვარს ქართული უნივერსიტეტის პროფესორთა საბჭომ აირჩია ივ. ჯავახიშვილი სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის დეკანად.

ივანე ჯავახიშვილის მოღვაწეობა სამეცნიერო ასპარეზზე მრავალმხრივია და მეტად [illegible] კალამს მრავალი [illegible], რომლითაც მან [illegible] ქართულ საისტორიო მწერლობაში. თავის შრომებს ის ათავსებდა „მოამბეში“, რუსეთის საარქეოლოგიო საზოგადოების აღმოსავლეთური განყოფილების „ზაპისკებში“, „ბიზანტიის ქრონიკონში“, „სახალხო განათლების სამინისტროს ჟურნალში“, რუსეთის „სამეცნიერო აკადემიის უწყებაში“, „საქრისტიანო აღმოსავლეთში“ და სხვაგან.

აქ საკმარისია დავასახელოთ მხოლოდ უმთავრესები: „წმ. მოციქულის ანდრიას მოღვაწეობა საქართველოში“, „ხალხის აღწერის დავთრები“, „საქართველოს მეფე და მისი უფლების ისტორია“, „სახელმწიფო წესწყობილება საქართველოში ძველად“ (დისერტაცია), „პოლიტიკური და სოციალური მოძრაობა საქართველოში მეცხრამეტე საუკუნეში“ (რუსულად; ეს წიგნი ცენზურისაგან აკრძალული იყო), „სომეხ-ქართველთა ეკლესიის განხეთქილება (სამეცნიერო აკადემიის ჟურნალში 1905 წ.), „საქართველოს ეკონომიური ისტორია“, წ. 1 (უკანასკნელი წიგნის ერთი ნაწილი ეს-ეს არის დაიბეჭდა „პრომეთეს“ პირველ ნომერში ამ სათაურით: „ქალაქები, საქალაქო წესწყობილება და ცხოვრების ვითარება საქართველოში 17—18 სს.“), „ქართველ ერის ისტორია“ წ. 1 და 2 (1913 და 1914 წწ.), „ქართული ისტორიის მიზანი, წყაროები და მეთოდები უწინ და ეხლა“ წ. 1 (1916 წ.)

ამათ გარდა დაბეჭდილი აქვს მრავალი წვრილ წვრილი გამოკვლევა და კრიტიკა-რეცენზია.

ივანე ჯავახიშვილის სამეცნიერო მოღვაწეობის ერთ დამახასიათებელ თვისებას ის შეადგენდა, რომ რუსულ უნივერსიტეტში ჰმსახურებდა, მაგრამ მაინც დაჟინებით ქართულად აქვეყნებდა თავის შრომებს. თითქმის არა დაუწერიარა ისეთი, რომ უცხო ენაზე გამოექვეყნებინოს და ქართულად კი არა. ბოლო ხანებში მაინც სულ ქართულად სწერდა.

ამას გარდა აღნიშნული უნდა იქნეს ის გარემოება, რომ მისი თაოსნობით და ხელმძღვანელობით პეტერბურგის უნივერსიტეტში დაარსდა და მუშაობდა „ქართული სამეცნიერო წრე“, რომელშიაც მოხსენებათა კითხვა ქართულ ენაზე სწარმოებდა და ამ წრეში წაკითხულ მოხსენებათა კრებული უკვე გამოიცა (1915 წ.)

უკანასკნელი დეპეშები

ხმები, თითქოს ბათომში რადიო-ტელეგრამა მოვიდა დარდანელის აღების შესახებო, მართალი არ გამოდგა. ბათომში არავითარი ამგვარი დეპეშა არ მოსულა.

—

ოდესაშიც არავითარი ცნობები არ მოსულა დარდანელის გარღვევის შესახებ.

—

კიევში ბრძოლაა საბჭოს მთავრობასა და რადას შორის.

—

ხმებია, რომ ბოლშევიკებმა კიევი აიღეს და რადაც გარეკეს.

ომი

ბრიტანიის ბანაკის ცნობა.

ჩვენმა ჰაეროპლანებმა ყუმბარები დაუშინეს ჰაეროდრომს ენგელში. ინგლისელებმა მრავალი ყუმბარა ესროლეს ტროვსა, მანჰეიმსა, პონვილსა, ოსტშალიონსა, ტიამურსა და კურტრეში. ჩამოაგდეს მტრის 4 ჰაეროპლანი. ინგლისელებმა დაჰკარგეს ერთი ჰაეროპლანი.

საფრანგეთის ბანაკის ცნობა.

ფრანგები შეიჭრნენ ნიუპორტში. მრავალი დაატყვევეს.

იტალიის ბანაკის ცნობა.

ვილბელინის მთიდან იტალიელებმა მოულოდნელ დ იერიში მიიტანეს მელაგის ქ ლის გასავალზე. მტერი დიდის ენერგიით ცდილობს იტალიელების გაძევებას აქედან.

დარდანელი.

ტფილისის საკონსულოში 24 იანვრის 3 საათამდე არავითარი ცნობები არ იყო მოსული დარდანელის აღების შესახებ. კომპეტენტურ წრეებში ლაპარაკობენ, რომ დარდანელის აღებისათვის ხანგრძლივი ოპერაციის წარმოებაა საჭირო და თუ გამართლდა

ეს ხმები, ამის მიზეზი სხვა განსაკუთრებულ ფაქტორებში უნდა ვეძიოთო. დანამდვილებით ვიცით, რომ უკანასკნელ ხანებში ოსმალეთში და განსაკუთრებით კონსტანტინეპოლში მცხოვრებნი ორ ბანაკად დაიყვნენ—ანგლოფილურ და გერმანოფილურად, რამაც დიდი შეტაკებები გამოიწვია. იგივე წრეები ირწმუნებიან, რომ „გებენის" და „ბრესლაუს" დაღუპვამ ხელი შეუწყო მოკავშირეებს და გაუადვილა შავ ზღვაში შესვლაო.

გაფიცვები გერმანიში.

ცენზურის სიმკაცრის გამო ბერლინის გაფიცვების შესახებ გაურკვეველი ცნობები მოდის. უკანასკნელი ცნობებით, რომელიც ამსტერდამიდან მოვიდა, დიდი არეულობა და პოლიციასთან შეტაკება იყო. ბერლინის მიდამოებში გამოიწვიეს ცხენოსანი ჯარი და ტყვიისმფრქვეველთა ნაწილები.

ჰამბურგსა და კილში მდგომარეობა ჯერ კიდევ ვერ არის ნორმალური. ლეიფციგში ყველა სამრეწველო დაწესებულებებში გაფიცვებია. „ფრანკფურტის გაზეთი" მთავრობას სდებს ბრალს სისხლისღვრაში, რადგან ის საქმეს არ არკვევს, არ იხილავს მოთხოვნებს და შეიარაღებული ძალით უმკლავდება არეულობას. გაფიცულთ ებრძანა 25 იანვარს შეუდგნენ მუშაობას, წინააღმდეგ შემთხვევაში დასჯილნი იქნებიან სასტიკად. პროკლამაციებში, რომელიც გაფიცულთა შორის არის გავრცელებული, ნათქვამია, რომ საერთაშორისო სისხლისღვრას მოსპობს და მშვიდობიანობას ჩამოაგდებს მხოლოდ მთავრობის ჩამოგდება და რესპუბლიკის დამყარებაო.

ახალი ამბავი

ქართული უნივერსიტეტი. დღეს 26 იანვარს ქართული გიმნაზიის შენობაში (წყნეთის ქ. № 51) გაიხსნება ქართული უნივერსიტეტი. ვინაიდან დღეს დავით აღმაშენებლის დღეობა არის და ქართული გიმნაზიის ეკლესიაც მის სახელობაზეა აგებული, ამისთვის ეკლესიაში საკათალიკოსო წირვა იქნება შესრულებული. წირვის შემდეგ გადახდილ იქნება პარაკლისი ეკლესიაშივე, ხოლო უნივერსიტეტი გაიხსნება პირველ საათზე უნივერსიტეტის დარბაზში შემდეგი წესით: უნივერსიტეტს გახსნის ქართულ ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარე; შემდეგ სიტყვებს წარმოსთქვამენ—1) უნივერსიტეტის საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარე, 2) რექტორი უნივერსიტეტისა და 3) სიბრძნისმეტყველების ფაკულტეტის დეკანი. მოწვეულნი არიან აგრეთვე სხვა საზოგადოებრივ და კულტურულ დაწესებულებათა წარმომადგენლები.

ავტომობილები. ამიერკავკასიის კომისარიატმა დაადგინა მთელი საავტომობილო საქმე როგორც ამიერკავკასიის საზღვრებში, აგრეთვე კავკასიის ფრონტზე, დაუქვემდებაროს კომისარიატის გზათა სამინისტროს. გზათა კომისარს მიეცემა ამ საქმეების მოსაწესრიგებლად და ხელმძღვანელად განსაკუთრებული რწმუნებული. უკანასკნელს თანამდებობაზე კომისარიატმა უკვე დანიშნა ი. ა. კუზნეცოვი.

სოფ. ნიჩბისში, 23 იანვარს ღამით, თავიანთ მამულში მოჰკლეს ილია გიორგის ძე და ვასილ გიგოლის ძე ციციშვილები. ბოროტგანზრახველებს სახლიდან კარში გამოუძახნიათ ვითომ საქმეების გამო. სიკვდილის წინ ორივეს დაუსახელებიათ თავიანთ მკვლელები.

შრომის კომისარიატი აცხადებს, რომ ის ჯარისკაცნი, რომელნიც სახლში არიან დათხოვნილნი და შინ ყოფნის დროს რომელიმე დაწესებულება-ქარხანაში სამუშაო იშოვეს, თავისუფალ მოსამსახურეებად ითვლებიან და არა სამხედრო ბეგრის მომხდელებად.

პურის მიღება. ქალაქ ბათუმიდგან ტფილისში მოვიდა 6 ვაგონი ფქვილი და 8 ვაგონი ხორბალი.

ამიერკავკასიის კომისარიატი აცნობებს თერგ-დაღესტნის მთავრობის სახელმწიფო კანტროლს, რომ შეუძლებელია საქმეების გადაცემა იმის ხელში ვიდრე არ დაარსებულა ადგილობრივ საკანტროლო პალატა, ნაცვლად ბაქოს პალატისა, რომელსაც ექვემდებარებოდნენ დერბენტის და ტემირ-ხან-შურას ხაზინები.

ბათომიდან კვლავ იუწყებიან, რომ აქ არავის არ მიუღია რადიო დეპეშა კონსტანტინოპოლის (სტამბოლის) ალების თაობაზე.

ამიერკავ. რკ. გზათა უფროსი მოახსენებს კომისარიატს, რომ მან ბრძანება გასცა: ყველა მოსამსახურეს ვისაც კი სურვილი აქვს სამშობლოში გაგზავნოს თავის ოჯახი, ნება ეძლევათ ითხოვონ სათანადო მოწმობა, სადაც აღნიშნული იქნება ოჯახის რაოდენობა და რომლის ძალით უფლება ეძლევათ უფასოდ მგზავრობისა და თან 15 ფუთის ბარგის წაღებისა.

ტფ. ქალაქის თავი ამიერკავკასიის კომისარიატის წინაშე შუამდგომლობს, რომ ქალაქს მიეცეს ყოველ წლიურ დახმარებად სკოლების და პარალელურ განყოფილებების შესანახად 271,605 მანეთი, რადგან საყოველთაო განათლების პრინციპის განხორციელება მოითხოვს მომავალ ენკენისთვიდან ქალაქში გაიხსნას 9 ახალი სკოლა და 24 პარალელური განყოფილება. გარდა ამისა ქალაქის მოურავი თხოულობს წინადროის მიუღებელ დახმარებას სკოლების შესანახ ხარჯების გასასტუმრებლად. დახმარების რაოდენობა 165,480 მანეთს უდრის.

მუსულმ. ახალი ორგანო მუსულმ. სოც. ბლოკმა გადაწყვიტა 1 თებერვლიდან გამოსცეს თურქულ ენაზე ორგანო „ალ-ბაირაღ" (წითელი დროშა).

საკათალიკოზო საბჭოს თხოვნით მიმართა ე. თაყაიშვილმა, რომ გადმოიტანონ სიონ-ტონ-სატიონ. საზ. მუზეუმში დავით გარესჯელის მონასტრის განძები. უკანასკნელ ხანებში ამ მონასტერს ხშირად ძარცვამდნენ.

სომხ. ეროვნული ყრილობა ამ დღეებში დაასრულებს თავის მუშაობას.

სააგრარო რეფორმების კომიტეტის სხდომები ხდება ორშაბათობით 12—3 ს. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით საღ 7—10 ს. სერგეევის ქუჩაზე № 9.

ქალთა ყრილობა. დღეს, 26 იანვარს საღამოს 7 საათზე ნაკაშიძის რედაქციაში დანიშნულია საქართველოს ქალთა ყრილობის მომწვევ ბიუროს კრება.

არეულობა თავრიზში. თავრიზიდან 23 იანვრის თარიღით ამიერკავკასიის კომისარიატს ატყობინებს რუსეთის მასია, რომ მდგომარეობა მეტად სერიოზულია: ადგილობრივი დემოკრატია გაიყო ორ პარტიად, რომელთა დამოკიდებულება გამწვავდა. შესაძლებელია შეიარაღებული შეტაკება.

ს.-დემოკრ. ყრილობა. 3 თებერვალს ტფილისში მოწვეულია ს.-დ. საოლქო ყრილობა, რომელმაც უნდა განიხილოს შემდეგი საკითხები: ამიერკავკასიის სეიმი და მისი დანიშნულება, 2) ზავის საკითხი და სეიმის დამატებითი დეპუტატების დასახელება.

მუშების მოთხოვნილება. ჩაქვის რაიონის მამულში მომუშავე მუშებმა ეკონომიური მოთხოვნილებანი წარადგინეს. ამის გამო შრომის კომისარი სთხოვს სამიწათმოქმედო და სახელმწიფო ქონებათა კომისარს—ახლავე დააკმაყოფილოს მუშების მოთხოვნილება, თანახმად შრომის კომისარის 2 დეკემბრის დადგენილებისა.

ტფილისის საშუალო კულტურ-ტექნიკ. სასწავლებლის მოწაფეთა საყურადღებოდ. პედაგოგიური საბჭო ტფილისის საშუალო კულტურ ტექნიკურ სასწავლებლისა აცხადებს, რომ მეცადინეობა სასწავლებელში დაიწყო 30 იანვარს და არც მობილიზაციის გამო შესწყდება, რადგანაც განზრახულია ამ სასწავლებლიდან გაწვეულ მოწაფეთაგან შესდგეს ერთი ინტერნაციონალური ბატალიონი, მოწაფეთ შუადღემდის ექნებათ სამხედრო ვარჯიშობა, საღამოობით კი გაგრძელდება ჩვეულებრივი სწავლა იმ საგნებისა, რომელსაც სასწავლებელში გადიან.

საქ. სოც.-ფედ. სარ. პარტიაში

საგუბერნიო პარტიული კრება. კვირას, დილის 11 საათზე ტფილისში პარტიულ კლუბის დარბაზში გაიხსნება ტფილისის გუბერნიის პარტიული კრება. ტფილისის ორგანიზაციები კრებაზე ჰგზავნიან 6 იანვრის კონფერენციისთვის არჩეულ დელეგატებს. კრებას სრულ უფლებოვან წევრებად ესწრებიან საგუბერნიო კომიტეტისა და მუშათა კავშირის გამგეობის წევრნი.

არეულობა ამიერ-კავკასიაში

სადგური აქტაგლა. აქტაგლიდან დეპეშით იტყობინებიან: 23 იანვრის თარიღით, თანახმად გზათა კომისრის დეპეშისა დღეს შევკრიბეთ კრება სოფ. აქტაგლაში, რომელზედაც დაადგინეს მიიღონ ენერგიული ზომები, რათა აღადგინონ რკინის-გზის მოძრაობა და საშუალება მისცენ ეშალონებს თავისუფლად გასვლისა. ამავე ყრილობაზე დაადგინეს, გაგზავნონ დელეგაცია რკინის გზის აღმოსავლეთ ნაწილში ზომების მისაღებად, რათა შეწყვიტონ ყოველივე მტრული განწყობილება მიმავალ ეშალონებისადმი. თუ კი დელეგაცია წავა ამ მოკლე ხანში, საჭიროა დაინიშნოს ცალკე მატარებელი.

კავკასიის ფრონტის რადიოტელეგრამის უფროსი—სთხოვს ყველა ეროვნულ საბჭოებს, რადგან ძლიერ თვალსაჩინოდ შემცირდა მუშების რიცხვი რადიოტელეგრამის სადგურში—გამოგზავნონ—რუსთა ეროვნულმა საბჭომ 12 კაცი, სომხის ეროვნულმა საბჭომ—10, მუსულმანებმა—9, ქართველებმა—9.

გარდა ამისა იგივე უფროსი სთხოვს საბჭოებს შეავსონ სხვა და სხვა ნაწილები რადიოტელეგრამისა სპეციალისტებისაგან, რისთვისაც თვითეულ ეროვნულმა საბჭომ უნდა გაგზავნოს 40—40 კაცი.

მუსულმანების თავდასხმა. ამიერკავკასიის კომისარიატს დეპეშით ატყობინებს 1 და 6 ბრიგადის უფროსი: პირველი და მეექვსე ბრიგადა მთელი თავის შემადგენლობით და ქონებით გამოვიდნენ გუშინ 23 იანვარს სოფ. გორონცოვკიდან—სოფ. ეკატერინოვკაში—რომელსაც მიჰყვებოდა მუსულმანთა დელეგაცია. მახლობელ სოფელთან 18 ვერსის მანძილზე თავს დაესხა ძლიერი შეიარაღებული ბრბო თათრებისა,—გაიტაცეს ფული, ქონება ჯარისკაცთა, თოფები, ოფიცერთა ნივთები და სხვა და სხვა სამგზავრო ბარგები, წინააღმდეგობის გაწევა ადგილობრივ ძალების მიხედვით შეუძლებელია; როგორც ეკატერინოვკის მცხოვრებნი გადმოგვცემენ, წინ წასვლა შეუძლებელია—რადგან ამ გვარ ყაჩაღთა თავდასხმა კიდევ მოსალოდნელია.

მელქუმიანი, კომოტვოდის თავმჯდომარე, 20 იანვრის თარიღით იცნობება, რომ მეოთხე კორპუსმა ყოველგვარი საქმეები და არქივი ადგილობრივ კომიტეტს ჩააბარა და შინისკენ გაემგზავრა.

რუსეთის დამფუძნებელ კრების ადგილობრივ წევრთა კრება

23 იანვარს, სასახლის [illegible] დარბაზში დღის 1 ს. [illegible] მოჰხდა გაგრძელება დამფ. კრების ადგილობრივ წევრთა იმ კრებისა, რომელიც წინა დღისით შეწყვეტილი იქმნა, თანახმად ესერების და დაშნაკელთა წინადადებისა. მიზეზად კრების შეწყვეტისა დასახელებული იყო, როგორც აღვნიშნეთ კიდეც გაზეთში, ის, [illegible] ეს ფრაქციები ვერ იცნობენ [illegible] დანიასაგან წაკითხულ მი[illegible] დებულებებს და რომ საქ[illegible] მათი წინასწარად ფრაქციებში განხილვაო.

კრებას ხსნის **თავმჯდომარე ჩხეიძე,** რომელიც აცხადებს: მსჯელობა იქნება კრების კომპეტენციის შესახებ.

ტიგრანიანი ეხება დღევანდელს დანაწილებულს რუსეთს და ამბობს: მე მრწამს, რომ დემოკრატია შესძლებს აღადგინოს მთლიანი რუსეთის სახელმწიფო. დამფუძნებელმა კრებამ უნდა შეიძლოს ეს. ასეთი აზრისანი არიან ჩვენი დანიშნულების შესახებ. ჩვენ არჩეულები ვართ თანახმად საერთო სახელმწიფოებრივი კანონისა ამიერკავკასიის მცხოვრებლებისაგან, რათა დავიცვათ მათი მოთხოვნილებანი. მაგრამ დამფუძნებელი კრება გარეკილია, მეორე მხრით კი მომწიფებული, გადაუდებელი საკითხები გადაჭრას მოითხოვენ დაუყოვნებლივ.

პირველ კრებაზე საკითხი იყო აღძრული ამ კრების კომპეტენციის შესახებ. ერთნი დიდად აზვიადებენ მის უფლებებს, მეორენი ამცირებენ. იბადება საკითხი: რა უნდა გავაკეთოთ ჩვენ? უწინარეს ყოვლისა უნდა გავეცნოთ ამიერკავკასიის კომისარიატის ანგარიშებს. ჩვენ დამფუძნებელი კრების წევრნი ვართ, საერთო სახელმწიფოებრივ კანონის თანახმად არჩეულნი, და ეს უკვე საკმარისია იმისთვის, რომ მათ ანგარიში წარმოგვიდგინონ. **გეგეჭკორმა** განაცხადა: როცა ეს კრება თავის თავს გამოარკვევს, მაშინ წარმოგიდგენთ ანგარიშსო, მაგრამ ამ განცხადებას კერძოდ მის განცხადებად ვთვლი.

ჩვენ ავტორიტეტი არ მოგვემატება მით, რომ საარჩევნო მეტრი შევამციროთ, არამედ მათი ავტორიტეტი გაიზრდება, ვინც შემოვა. ჩვენი უფლებების საფუძვლად ძევს ის, რომ ჩვენ არჩეულები ვართ ხალხის მიერ საერთო სახელმწიფოებრივ კანონის მიხედვით. გამრავლება კრების წევრთა გამთავაზე მნიშვნელობის იქნება. მეტრის შემცირებით ჩვენ იმას მივაღწევთ, რომ კრებაზედ შემოვა წარმომადგენელი იმ ჯგუფებისა, რომლებმაც ვერ მიიღეს საკმარისი ხმები და რომელთა უმრავლესობა არა მემარცხენე ჯგუფებია.

ჩვენ გამოვდივართ იმ პრინციპებიდან, რომ არჩეულ ჯგუფს დამფ. კრების წევრებისას ნება არა აქვს თავის თავი ამიერკავკასიის დამფუძნებელ კრებად გამოაცხადოს. სომხის რევ. პარ. „დაშნაკციუტუნი" რამდენიმე ათეული წლიწადი იბრძოდა დიადი იდეის—ფედერაციისთვის და ეს პარტია ინიციატივასაც იჩენს ამიერკავკასიის დამფუძნებელ კრების მოწვევაში.

ჩხეიძე (ს.-რ.). ჩვენ, რაც შეიძლება ფართოდ ვსვამთ საკითხს შესახებ წევრთა გამრავლებისა ადგილობრივ პარლამენტში, მის კომპეტენციისა და შემადგენლობისა. ყველამ კარგად იცის თუ როგორი ერთგული დამცველები ვიყავით ფედერაციისა.

რუსეთის სახელმწიფოს მომავალი—ფედერაცია და დეცენტრალიზაციაა. თითქოს ჩვენი მოწინააღმდეგენი უხვევენ თავიანთ გზას—უნიტარულ რესპუბლიკას და ფედერაციის იდეას იზიარებენ. გამოცდილმა ლიდერმა ს.-დ. სთქვა ერთს თავის წიგნაკში: „ვინც ფედერატიულ რესპუბლიკაზე დაილაპარაკებს—საგიჟეთშია მისი ადგილიო". მაგრამ დღეს სულ სხვას ამბობენ ისინი. დიახ, ჩვენ ვამბობთ, რომ ამიერკავკასიაში უნდა შეიქმნას ცენტრი, რომელიც ცხოველმყოფელი ძალა იქნება.

მაგრამ ეს წევრები აქ სამუდამოდ კი არ არიან არჩეულები—ამათ უნდა იმუშაონ იქ, პეტროგრადში, სადაც მათ დიდი საერთო სახელმწიფოებრივი მუშაობა ექნებათ. მე ვფიქრობ, ეს წევრები ადგილობრივ დამფუძნებელ კრებისათვის არჩეულები რომ იყვნენ, შემადგენლობა შესამჩნევად შეიცვლებოდა.

რუსეთის დამფ. კრება არსებობს, ჩვენ ვერ შევურიგდებით მის გარეკას. თავმჯდომარე ჩერნოვმა მხოლოდ დროებით შესწყვიტა იგი და მის განახლებასაც შეეცდება, როდესაც პირობები საკმაოდ შეიცვლება. არჩეული წევრებიც უნდა გაემგზავრნენ იქ. ნუვინ იფიქრებს, რომ ამით ამიერკავკასია დაობლდება — ამიერკავკასიის ბრძენი დემოკრატია კიდევ ბევრს ერთგულს მუშაკს მიაწვდის მხარეს.

ხოლო ამ კრების უახლოესი და ერთად ერთი საქმეა—შექმნას მთავრობა. აქ არის საოლქო ცენტრი და ეს მთავრობა ამ ცენტრის წინაშე იქნება პასუხისმგებელი. საოლქო ცენტრი—აი მთელი ამიერკავკასიის უზენაესი ძალა, რომელმაც უნდა იკისროს მოწვევა ნამდვილ დამფუძნებელ კრებისა ამიერკავკასიაში. ამრიგად საკითხი წევრთა გამრავლებისა თავისთავად იხსნება. ჩვენ გვწამს, რომ ეს გზა საუკეთესო იქნება მომავალ ფედერატიულად გაერთიანებულ ამიერკავკასიის შტატებისთვის (ტაში).

სმირნოვი (ს.-დ.). ჩვენს მოქმედებას საფუძვლად ჩვენც ორ პრინციპს ვუდებთ: შექმნა ცენტრალურ მთავრობისა და ადგილობრივისა. ჩვენ ყოველთვის ცენტრის შექმნას ვცდილობდით, საიდანაც მოევლინებოდა ყველას განკურნება იარებისა. მაგრამ აქ ცენტრის შექმნით ჩვენ ვქმნით საძირკველს, რომელზედაც უნდა მომავალი ნამდვილი ცენტრი აღიმართოს.

ჩვენ გვეუბნებიან, რომ საპეტროგრადოდ ხართ არჩეულიო, მაგრამ განა ამავე საერთო საქმისთვის არ შევკრებილვართ აქ? (ტაში).

აქ უნდა გავეცნოთ აქაურობას, აქ უნდა დავამზადოთ მასალა, რომლითაც რუსეთის დამფუძნებელ კრებაზე წარვსდგებით.

დღეს ჩვენ მოწმენი ვართ ისეთ არაჩვეულებრივ მოვლენისა, როგორსაც ვერც ერთ წიგნში ვერ ამოიკითხავთ: დიადი რუსეთი იშლება, ინგრევა და ანგრევს ის, ვინც, პირიქით, უნდა აშენებდეს, უნდა უფრთხილდებოდეს მას. ფორმალური მოსაზრებები უნდა უკუვაგდოთ.

განა ჩვენ არ ვიცით, რომ მხოლოდ უაღრესად არაჩვეულებრივმა პირობებმა შეგვკრიბა აქ? აქამდე ჩვენ სულ ვიცდიდით, სულ გვეშინოდა, სულ გვეწეწებოდა საქმე. ჩვენ მივედით იქამდე, რომ ჩვენს წინ გზაა, რომლის ბოლოსაც სიკვდილია. ამ დროს ჩვენ წვრილმანებზე როდი უნდა ვისჯიდოთ. წევრთა რიცხვის გადიდებას რომ ვითხოვთ კრების ავტორიტეტის გასაძლიერებლად კი არ გვინდა—ჩვენ გვსურს, რომ სეიმში, ამ უმაღლეს დაწესებულებაში, მონაწილეობა მიიღოს ყველა ჯგუფმა და კუთხემ, რომ მით შეძლება მიეცეს ყველას თავის კუთხის ინტერესების გამოსარჩლებისა. ათასი ძაფი უნდა გაიბას აქედან ყველგან, რომ ცოცხალი კავშირი ვიქონიოთ ყოველ მხარესთან.

ამრიგად, სეიმის გადიდება ეხლა, როდესაც ყოველ წუთს ესოდენ დიდი მნიშვნელობა აქვს,—შეუწყნარებელია.

ხულთანოვი მცირერიცხოვან ჯგუფის სახელით აცხადებს, რომ მუსულმანები ნოე ჟორდანიას წინადადებას ემხრობიან.

გეგეჭკორი. იმის შემდეგ, რაც ჩემმა ამხანაგმა ფრაქციით სმირნოვმა სთქვა, მე ვიტყვი მხოლოდ შემდეგს: ჩვენ გვაოცებს ესერების არგუმენტაცია. ჯერ კიდევ დიდი ხანი არ არის მას შემდეგ, რაც ესერმა დონსკოიმ განაცხადა ერთს კრებაზე სწორედ ის, რაც სთქვა ამხ. ნოე ჟორდანიამ. მას დაეთანხმენ დაშნაკელებიც, ჩვენც და მიკვირს ეხლა რამ გამოიწვია მათი ასეთი ცვლილება?

ამიერკავკასიაში არსებობს მთელი რიგი უფლებამოსილ ორგანოებისა—ეროვნული საბჭოები და სხვ. და ჩვენ ვცდილობთ შევქმნათ თანასწორი ძალა ამ ძალებისა. ფედერატიულ რესპუბლიკის შესაქმნელად საჭიროა აქ მაინც შევქმნათ ცენტრალური ძალა.

ჩხეიძე. მწუხარებას გამოსთქვამს, რომ მისმა სიტყვებმა გაუგებრობა და ვნებიანობა გამოიწვია.

ესერების ფრაქცია პრინციპიალურ საკითხად არა სთვლის მეტრის შემცირების საკითხს.

ჩვენ ვამბობთ რომ უნდა იქნას ძალა, რომელიც დაყრდნობილი იქნება ფართო მასებზე ამიერ-კავკასიაში, ამიერ-კავკასია ობოლი არ არის საოლქო ცენტრი აქამდის უძღვებოდა საქმეებს. და ჩვენ ვამბობთ გადაიდოს სეიმს მოწვევა მოკლე ხნით. იტყვიან რომ საოლქო ცენტრი ნაკლებ ავტორიტეტისააო, მე ვიტყვი რომ თვით სეიმი მაზე მეტი ავტორიტეტი არ ექნება, მით უმეტეს რომ ამ სეიმში ისევ ის ხელმძღვანელნი შევლენ, რომელნიც საოლქო ცენტრში არიან.

მე არ მეშინიან სეპარაციისა, თუნდაც რომ სეიმმა გამოყოფვა მოინდომოს—ამ გარდაწყვეტილებას ქედ მოხრილი შევხვდები.

დღეს დამფუძნებელ კრების იდეას ფასი ეკარგება და ჩვენ უნდა აღვადგინოთ ეს იდეა:

ტერ-კაზარიანი. უპასუხებს პირველ ორატორს დაშნაკელ ტიგრანიანცს.

ჩვენ სწორედ ეხლა გვჭირია ამორჩეული ხალხი. თქვენ გეშინიანთ ჩვენ ჩვენი თავი ამიერ-კავკასიის დამფუძნებელ კრებად არ გამოვაცხადოთ. რუსეთში მრავალი დამფუძნებელი კრებებია, ის, ვისაც არა აქვს ნება ამისა, უფლება მოსილად აცხადებს თავის თავს, და ჩვენ, რომლებსაც უნდა გაგვეხსნა რუსეთის დამფუძნებელი კრება, ნუ თუ ნება არა გვაქვს აქ გავხსნათ კრება? ჩვენ გვაქვს ამის ნება, მაგრამ განა ეს ორმოცი კაცი საკმაოა ამოდენა საქმეების გასაძღოლად, როდესაც ჩვენი ცხოვრება ასე სჩქეფს?

სდგებიან ჯგუფები, რომლებიც დამოუკიდებელ ცხოვრებაზე ოცნებობენ, მაგრამ კი არ იციან, რომ აუსრულდეთ სურვილი, როგორ უნდა იცხოვრონ. ჰკითხეთ ყოველს ნაციონალიზმით მოწხამულს პარტიას როგორ უნდა მათ იცხოვრონ—ვერას გეტყვიან.

ჩვენ აქ უფრო მოვახერხებთ, ვიდრე პეტროგრადიდან ამისათვის ეხლავე უნდა შევუდგეთ საქმის მოგვარებას. სეიმის შეკრებას.

ჩხენკელი რთულია მდგომარეობა, საბედისწერო. მაგრამ მე მაკვირვებს, რომ ის, რაც არ თქმულა, უნდა ითქვას—ამიერ-კავკასიის ერთა ურთიერთობა. თუ ჩვენ საერთო ძალებით არ შევეცდებით შევქმნათ ერთი ცენტრი, ძლიერი ძალა—ჩვენ ვერარა გვიხსნის რა დაღუპვისაგან.

მე შიში ამიტანს ხოლმე, როდესაც ლაპარაკობენ რომელიმე ერის არალოიალობაზე და თქვენ, ჩხეიძეს, უნდა იცოდეთ რომ არც ერთს ამიერ-კავკასიის ერს არ დაურღვევია თავისი ლოიალობა. იცით თქვენ, რომ რუსეთში არ დარჩა არც ერთი ერი, რომელსაც თავისი ძალით გამოერკვიოს საკითხი [illegible], ასეთი ერები კი მარტო ამიერ-კავკასიის ერებია.

აქ იყო ნათქვამი, რომ ნაციონალური საბჭოები მთავრობის როლს თამაშობენო. რევოლუციონური ორგანიზაციებიც თამაშობენ მთავრობის როლს, კომისარიატიც და სხვ. და ჩვენ ყველა ამათ ომი კი არ უნდა გამოვუცხადოთ, არამედ ყველას თავისი მიმდინარეობა, გეზი უნდა მივცეთ, საჭიროა განსაზღვრა მათ მოღვაწეობის სფეროსი, მათი უფლებებისა.

ტიგრანიანი აცხადებს, რომ დაშნაკელები მომხრენი არიან ამ კრებამ შექმნას ძალა, რომელიც ანარქიას შეებრძოლება, ხოლო ვიდრე ყოველივე ეს გამოირკვეოდეს, კომისარიატი მოვალეა ანგარიში მოქმედებისა წარუდგინოს ხალხის მიერ არჩეულ დელეგატებს.

ნ. რამიშვილი. ჟორდანიას წინადადება სრულიად ეთანხმება წინადადებას ესერებისას, რომლებმაც ერთერთ კრებაზე იგი აღიარესო. უცვირს ასეთი მეტამორფოზა. იგი ეხება დამფუძნებელ კრების არჩევნების ტეხნიკას (მაგ., ხმების დათვლას) და ამბობს, რომ ეს შეუძლებელია ვინაიდან მიმოსვლა შეუძლებელია, საჭირო მასალებიც არ არის და დიდი დროც დასჭირდება.

ჩხეიძე იმეორებს თავის აზრს და დასძენს, რომ სეიმი რაც შეიძლება მალე უნდა შესდგეს, ხოლო ეს წევრები რუსეთში უნდა გაემგზავრნენ. აქვე უპასუხებს ჩხენკელს და დასძენს, რომ სოციალ-დემოკრატებში სრულიად არ უნდა იყოს ეროვნული საბჭო.

ნავასარდიანი (დაშნ.) თავის გრძელ სიტყვაში აღნიშნავს იმ დევნას და იზოლიაციას, რომელსაც განიცდის დაშნაკელთა პარტია.

იგი ამბობს, რომ პარტია დაშნაკელთა მუდამ იბრძოდა საუკეთესო იდეალებისთვის, რომელთა ცხოველმყოფელობა დამფუძნებელ კრებამ დაამტკიცა. თასობით იხოცებოდა სომხის მშრომელი ხალხი მხოლოდ იმიტომ, რომ დაეცვა რუსეთის მთლიანობა, მასთან კავშირი არ გაეწყვიტა. ეხლა კი ამ მოღვაწეობას იმით გვიხდით, რომ ჩვენს იზოლიაციას სცდილობთ, გვავიწროვებთ, ავიწროებთ მშრომელ ხალხს, მაგრამ ნამდვილ ადგილობრივ დამფუძნებელ კრებაზე კი სამუდამოდ ბოლოს მოუღებთ მენშევიკებსო.

გეორგაძე. (ს.-დ.) ხომ არ გეუცხოვებათ, მოქალაქენო, ასეთი ჩვენსკენ ნასროლი საყვედური? ამ საყვედურში ღრმა აზრია—ამბობენ ერთს, ხოლო საქმე სულ სხვაა. ვინ მიისწრაფოდა განკერძოებისკენ? განა დღეს თქვენ საერთო ცენტრის შექმნის წინააღმდეგ არ მიდიხართ? იმათ, ვინც გაერთიანების წინააღმდეგ მიდიან, სურთ მიაღწიონ საწადელს არა შეთანხმებით, არამედ ხმლით.

ნ. ჟორდანია. მე უნდა განვაცხადო, რომ ჩემს გუშინდელ მოხსენების შემდეგ განვცვიფრდი, როდესაც ფრაქციებმა კრების შეწყვეტა მოისურვეს. ეს საკითხი ახალი არ არის: იგი ბევრჯელ იყო საგანი მსჯელობისა ჩვენს პოლიტიკურ წრეებში. ამისათვის მე მოხსენება არც კი წარმომიდგენია, ვინაიდან ვფიქრობდი, რომ ეს საკითხი ბევრს დასაბუთებას არ მოითხოვსმეთქი. მაგრამ ასე არ გამოვიდა.

ჩვენ გვეუბნებიან, რომ ჩვენ ჩამოვრჩით საერთო რუსეთის სახელმწიფოს. აქვთ კი იმათ რამე წარმოდგენა პოლიტიკურ პერსპექტივაზე?

ჩვენ ასე ვფიქრობთ: რუსეთი ან უნდა დანაწილდეს, ან რეაქციამ უნდა გაიმარჯვოს, ან და რევოლიუციას შევინარჩუნებთ მთლად. ჩვენ ამ მესამე მოსაზრებიდან გამოვდივართ. ჩვენ ვამბობთ, რომ ისევ ცენტრალისტები ვართ, ჩვენ იქიდან, ცენტრიდან, გვინდა წამლობა, მაგრამ დღეს აქედან უნდა ვიქონიოთ გავლენა რუსეთზე.

ჩვენ უნდა გავმაგრდეთ, უნდა შემოვიკრიბოთ რუსეთის დამფუძნებელ კრების გარშემო და მაშინ შევძლებთ რუსეთის სასურველად მოწყობას.

ამბობენ: ჩვენ გვყავს საოლქო ცენტრი და ის გაგვიკეთებს რაც გვინდაო. მე დიდი პატრიოტი ვარ ამ ცენტრისა, მაგრამ შეუყვარებული როდი ვარ. სამწუხაროდ მე ვხედავ, რომ ძალა-უფლება და გავლენა ამ ცენტრისა არა თუ იზრდება—კლებულობს. ბათუმის საბჭოს მარტო ბათუმზე აქვს ცოტაოდენი გავლენა, ასევე ყველა ქალაქებში გარდა ტფილისის და ქუთაისისა. მაგრამ პოლიტიკა ცენტრისა

აქაც ნაკლებად მოქმედებს ხალხზე. და რომ ამბობთ: არ გვინდა სეიმი, ეს ცენტრი გვეყოფაო, ეს ქვეყნის ღვთის ანაბარად დატოვება იქნებოდა.

უნდა იყოს სეიმი, ხოლო უნდა იყოს დამფუძნებელი კრებაც. ეს ცენტრები ერთ დროს უნდა იყვნენ—მაშინ ისინი ძალაში იქნებიან. მაშინ დამშვიდდება ხალხი, როცა დავაკმაყოფილებთ მის სოციალურ მოთხოვნილებებს.

გამოვდივართ რა ამ მოსაზრებიდან, ჩვენ ვამბობთ: ამიერ კავკასიაში უნდა შესდგეს ისეთი ძალა, რომელთან ხელიხელ ჩაკიდებული ივლიან ყველა ერები, ერთმანეთთან სოლიდარულად განწყობილნი.

ვათავებ რა ჩემს სიტყვას, გთხოვთ მიიღოთ ჩემი პროექტი, ვინაიდან ქვეყანა უფსკრულის პირას სდგას, რომ შევეცადოთ ის მაინც შევინარჩუნოთ, რაც აქამდე შეგვრჩა (ოვაციები უმართავენ).

კრება სწყდება 15 წუთით.

კრების განახლებისას გამოირკვა, რომ სულ 40 და მხოლოდ 25 წევრია.

კენჭს უყრიან ესერებს, დაშნაკელების და ჟორდანიას წინადადებებს.

კრებამ მიიღო ჟორდანიას წინადადება, რომელიც თავშია მოყვანილი, რომლის რეზოლიუცია ასეთია:

შესდგეს სეიმი 10 თებერვალს და მისი მოწვევა მიენდოს ბიუროს. ბიუროში შევიდნენ თავმჯდომარე და მდივანი კრებისა და თითო წარმომადგენელი ფრაქციებისაგან.

კრების დახურვის წინ წაკითხულ იქმნა ტფილ. ბოლშევიკურ ორგანიზაციის განცხადება, რომელშიც სეიმს კომისარიატის გაგრძელებად კონტრ-რევოლიუციონურ დაწესებულებად სთვლიან და აცხადებენ: ვეცდებით მას ყოველივე ნიადაგი მოუსპოთო.

კრება დაიხურა საღამოს ექვს საათზე.

სახალხო მილციის დებულება საქართველოში.

1. სახალხო მილიცია არსდება რევოლიუციით მოპოვებულ თავისუფლებათა და მოქალაქეთა დასაცველად, სახალხო მილიციაში უნდა უეჭველად ჩაეწეროს ყველა ის მოქალაქე, ვისაც შეუძლიან იარაღის ტარება 18 წლიდან 45 წლამდე, გარდა იმ პირების, რომელთაც არსებულ განკარგულებათა ძალით, უნდა იმსახურონ რეგულიარულ ეროვნულ ერთეულებში.

2. მილიციონერთ გაწვრთნა უნდა გაგრძელდეს 2 თვე.

3. სახალხო მილიციის მოსაწყობად და გასაწრთვნელად ეროვნულის საბჭოს სამხედრო სექციასთან არსდება „სახალხო მილიციის მოწყობის და გაწვრთნის განყოფილება“.

4. ყოველ ქალაქში, მაზრაში ან სათანადო ადმინისტრატიულ ერთეულში სამხედრო სექცია გზავნის ინსტრუქტორებათ ქართულ ჯარის აფიცრებს.

ერთი მათგანი ინიშნება მთავარ ინსტრუქტორად, მის თანაშემწეებათ კი ადმინისტრატიულ ერთეულის სივრცის მიხედვით, რამოდენიმე აფიცერი-ინსტრუქტორი უნდა დაინიშნოს.

5. ჯარისკაცი ინსტრუქტორები უნდა დანიშნულ იქნენ ადგილობრივ მცხოვრებთაგან, განსაკუთრებით ყოფილ ჯარისკაცთაგან.

6. ინსტრუქტორები მოღვაწეობის დროს უნდა შეუთანხმდენ აღმასრულებელ კომიტეტებს და მუშათა და გლეხთა დეპუტატების საბჭოებს. ამ უკანასკნელთ ევალებათ ყოველგვარი დახმარება გაუწიონ ინსტრუქტორებს მაგრამ ამასთანავე ისინი არ უნდა ჩაერიონ სპეციალურ სამხედრო გაწვრთნის საქმეში.

7. ადგილობრივი კომიტეტები მოვალენი არიან ყოველგვარი დახმარება აღმოუჩინონ ინსტრუქტორებს, როგორც გაწვრთნისათვის საჭირო იარაღის, ისე გადაზიდვის საშუალებათა მიწოდებით.

8. სასოფლო აღმასრულებელი კომიტეტები, ინსტრუქტორებთან ერთად ვალდებული არიან შეადგინონ გასაწვრთნ პირთა სწორი და დაწვრილებითი სიები მილიციაში თანახმად ამ დებულების მე 2 მუხლისა.

შენიშვნა: ეს სიები დროგამოშვებით უნდა იცვლებოდეს და ივსებოდეს.

9. სასოფლო აღმასრულებელ კომიტეტებმა უნდა წარუდგინონ მილიციონერების სახელობითი სიები სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტებს, ხოლო უკანასკნელმა სამაზრო აღმასრულებელ კომიტეტებს. სიების ასლი სახელმძღვანელოთ უნდა გადაეცეს ინსტრუქტორებს.

10. გაწვრთნა-ვარჯიშობა სწარმოებს საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სამხედრო სექციის მიერ შემუშავებულ პროგრამის მიხედვით, რომელიც ამას ზედ ერთვის.

11. მილიციონერთაგან შედგება წყება (ვზვოდი) და რაზმები (დრუჟინა).

12. გაწვრთნა სწარმოებს ადგილობრივ, მაგრამ შესაძლებელია მილიციონერების დროგამოშვებით მსხვილ ნაწილებად შეერთება საერთო ვარჯიშობისათვის.

13. სამხედრო სექციის განკარგულებით დროგამოშვებით შეამოწმებენ, როგორ მიმდინარეობს მილიციონერთა გაწვრთნა-ვარჯიშობის საქმე.

ინსტრუქცია.

სახალხო მილიციის მოწყობისა და მისი გაწრთვნის შესახებ საქართველოში.

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სამხედრო სექციამ საქართველოს სახალხო მილიციის დებულების განსავითარებლად და შესავსებათ დაადგინა:

1, სახალხო მილიციაში უნდა ჩაეწერონ ყველა ქართველი თანახმად „დებულებაში“ ნაჩვენებ წესისა.

2. მილიცია ეხლავე უნდა მოეწყოს შემდეგ ქალაქებსა, მაზრებსა და ოლქებში:

ა. ქალაქებში: ბათუმში, ფოთში, სოხუმში, ქუთაისში, გორში, ტფილისში, დუშეთში, თელავში და სიღნაღში.

ბ. მაზრებში: ზუგდიდისა, ქუთაისისა, ლეჩხუმისა, ოზურგეთისა, რაჭისა, სენაკისა, შორაპნისა, გორისა, ტფილისისა, დუშეთისა, თიანეთისა, თელავისა და სიღნაღისა.

გ. ოლქებში: სოხუმისა,

3. სასურველია, რომ ხელმძღვანელებად ინსტრუქტორებად აფიცრები ადგილობრივ მკვიდრთაგან ინიშნებოდეს. ხელმძღვანელი აფიცრები უნდა განაწესონ ჯარის ნაწილებმა. ისინი ისარგებლებენ ყოველივე უფლებებით და უპირატესობით, როგორიც ეძლევა მუდმივ ჯარის ნაწილებში მსახურ პირებს.

4. უფროს ხელმძღვანელებად უმთავრესად უნდა იყვნენ გამოცდილი და ენერგიული შტაბ-აფიცრები.

5. მეორე მუხლში ნაჩვენებ ყველა ქალაქებში, მაზრებსა და ოლქებში დაინიშნოს თითო უფროსი ხელმძღვანელი.

6. უფროს ხელმძღვანელებს უნდა დაენიშნოს: ბათუმსა, ფოთსა, სოხუმსა, ქუთაისსა, გორსა, დუშეთსა, თელავს და სიღნაღში ორ-ორი უმცროსი ხელმძღვანელი, ხოლო ტფილისში სამი,

7. რაიონების მიხედვით დაინიშნოს ზუგდიდის მაზრაში 3 უმცროსი ხელმძღვანელი, ქუთაისისა 5, ლეჩხუმისა 3, ოზურგეთისა 3, რაჭისა 2, სენაკისა 3, შორაპნისაში 5, სოხუმის ოლქში 4, გორის 3, დუშეთისა 4, სიღნაღისა 5, თელავისა 2, ტფილისისაში 4, თიანეთის მაზრაში 3,

8. ამ თანამდებობაზე გასამწესებელი პირთა სიები უნდა წარუდგინოს სამხედრო სექციის კორპუსის შტაბის მიერ.

9. ვარჯიშობის დაწვრილებით ნუსხას ადგენენ უფროსი ხელმძღვანელნი აღმასრულებელ კომიტეტის თავმჯდომარესთან ერთად, ნუსხის პირი უნდა წარუდგინოს სამხედრო სექციას,

10. ვარჯიშობისათვის უნდა გამოყენებულ იქნას ის იარაღი, რომელიც ხელთ აქვთ მცხოვრებთ და ადგილობრივ მილიციას.

11. თუ ეს იარაღი საკმაო არ იქნება, დანარჩენი საჭირო იარაღი უფროს ხელმძღვანელს გადაეცემა მახლობელ ქართველ ჯარის ნაწილთ საწყობებიდან.

12. ყოველ სარაიონო აღმასრულებელ კომიტეტს უნდა ჰქონდეს საწყობი იარაღისა, პატრონებისა და სამარი ხელსაწყოსი.

13. ხელმძღვანელი და სარაიონო კომიტეტი თანაბრათ პასუხს აგებენ იარაღის, პატრონების და სამარ ხელსაწყოს დაცვა-შენახვის საქმეში.

14. უფროსი ხელმძღვანელები ყოველ კვირეულად მოახსენებენ სამხედრო სექციას ვარჯიშობის მსვლელობაზე.

15. მილიციის გაწრთვნის დროს უნდა ხელმძღვანელონ რუსეთის რესპუბლიკაში არსებულ წესდებებით და დებულებით.

16. ის ხელმძღვანელნი, რომ ლნიც გულცივად მოეპყრობიან თავის მოვალეობას დაუყოვნებლივ დათხოვნილ იქმნებიან სამსახურიდან.

17. იმ მილიციონერთა წინააღმდეგ, რომელნიც მეცადინეობას წესიერად არ ესწრებიან ზომები უნდა მიიღონ აღმასრულებელმა კომიტეტებმა და მუშათა და გლეხთა საბჭოებმა.

მილიციონერთა ვარჯიშობის პროგრამა.

1. სამხედრო ძალთ დემოკრატიულ საფუძველზე მოწყობა (ხალხის შეიარაღება).
2. სხვა და სხვა გვარის ჯარების შესახებ.
3. დაწვრილებითი შესწავლა ვინტოვკისა, ტყვიისმფრქვეველისა და რევოლვერისა.
4. სროლის საქმე და სროლა.
5. გაფანტული წყობა.
6. წრის შემადგენელ პირთა მოვალეობანი.
7. ადგილთან შეფარდება და გაქცევა გამოქცევა.
8. ხიშტით მოქმედება.
9. შემოსანგვრა.
10. მანძილის თვალსაზომით გამოანგარიშება.
11. რუქების და გეგმების შესახებ.
12. დაზვერვის მოწყობა და ხაშუალებანი.
13. სალაშქრო მოძრაობა და მისი დაცვა.
14. დარაჯობა.
15. საგარნიზონო სამსახურის წესდება ყარაულის შემადგენელ პირთ მოვალეობანი).

საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სამხედრო სექცია.

ქართ. ინტერპარტიული საბჭო ახალციხეში.

სულ-სულ ერთი კვირაა, რაც ახალციხეში შესდგა ყველა პარტიებისაგან ქართული ინტერპარტიული საბჭო, ადგილობრივ მაჰმადიანთაგან ახალციხეზე თავდასხმის გამო. საბჭოში შედიან მ. კვალიაშვილი, ლ. ჟორჟოლიშვილი, ს, დიდიმამიშვილი, ბარაჯიშვილი, ქ. გვარამაძე, მღ. კანდელაკი, რაბინი მაახოვი, ზ. დიდიმამიშვილი, ა. ბზნაუროვი, ს. გასპარიშვილი. რ. ბალუაშვილი, შ. დავიდოვი და ოთხი ჯარისკაცი.

საბჭომ მიზნად დაისახა ადგილობრივ სომხებსა და რუსების შეთანხმებით მაჰმადიანებთან ჩამოეგდოთ მშვიდობიანობა.

28 და 29 დეკემბერს, ალყა შემოარტყა რამდენიმე ათასმა შეიარაღებულმა მაჰმადიანმა და სროლაც აუტეხა ახალციხეს ციხე-ქალაქის დასაპყრობად. მათ სროლას პასუხი გასცეს მეციხოვნეთა ტყვისმტყორცნელებმა და შეიარაღებულმა მოქალაქეებმა. შემდეგ საქმე იქნომამდე გამწვავდა, რომ ქალაქს გარედ—მაზრაში ყველა გზატკეცილები შეკრულ იქნა დახურულ მაჰმადიანებისაგან ↄ ყველა მხრივ. ძარცვავდენ; ჯარისკაცთაც კი ჰყრიდენ იარაღს და თეთრეულის ამარა უშვებდენ. არბევდენ სოფლებში და გზებზე საქრისტიანოსა და ყოველივეს არამეოდენ და მოჰქონდათ თავისთვის. მქონდათ აგრეთვე მზადება და იარაღისან მაჰმადიანთა ვარჯიში სხვა და სხვა სოფლებში ქალაქზე ხელმეორედ დასაცემად. პროვოკატორული ხმებიც ხომ ვრცელდებოდნენ ხალხში შიშსა და უიმედობას; ყოველ დღეს და ყოველ საათს მოელოდა ათასნაირი ხმები დაეცემ მაჰმადიანები ამ და ამ სოფელს, დაიტაცებს ქალებსო, დასწვავს ბავშვებს, გაიტაცებს სიმდიდრეს და გაანადგურებს და სხ., რაც ერთად სასოწარკვეთილებაში აგდებდა ქრისტიან ხალხსა. ალექსანდრე და ამნაირი ზვა ყველა ქრისტიანი მაჰმადიანთა წინააღმდეგ. კითხულობს გამოჩენილი მსაზრები თუ ვინ იქნებოდნენ ეს პროვოკატორები, რომელთაც უზრუნველად უნდა აეხედრებინა ქრისტიანი ქართველები. აი, ამ ტრაღიკულმა ამბებმა გამოიწვია ქართველთა შორის ეროვნულ ინტერპარტიული საბჭოს დაარსება, რათა ჩაექროთ ანარქიული გამოსვლები, რათა ცეცხლის ალს არ მოეცვა საქართველოს კლიტე სამცხე, საიდანაც ადვილად გადასწვდებოდა მთელ საქართველოს ცეცხლის ალი და განადგურების გზაზე დააყენებდა მას.

ინტერპარტიულმა საბჭომ დაარსების დღიდან შეუდგა მხნე და ენერგიულ—მუშაობას წარმატების საქმეზე შფოთის ლაგმოსადებად. საბჭომ 8 დღის განმავლობაში გაგზავნა ტფილისის უმაღლესს კომისარიატთან მოხსენება ამბების მოსახსენებლად და მათგან ზომის მისაღებად, მოახდინა სასწრაფო კრებები, აირჩია ოთხი კაცისაგან შემდგარი დეპუტაცია და გაგზავნა ადგილობრივ თვითმართველობის საბჭოში, სადაც სომხებსა და რუსების მხრივ არჩეულ პირებთან ერთად შეთანხმებით მაჰმადიანებთან უნდა მოელაპარაკათ მშვიდობიანობის ჩამოსაგდებლად.

ამ გზით მოხერხდა შეთანხმება ქალაქის თვითმართველობაში, სადაც მაჰმადიანთა, ქართველთა, სომხთა და რუსთა დელეგატებიც იღებდნენ მონაწილეობას, ქრისტიან ქართველთა, მაჰმადიანთა, სომხთა და რუსებისაგან აირჩიეს სამი კომისია. 1) პირველი კომისია ორ-ორი კაცისაგან; იგი წავა სოფლებში და გამოუცხადებს მაჰმადიანებს და ყველას, დანარჩენს, რომ უკვე ჩამოვარდა მშვიდობიანობა და მოისპოს ურთიერთ შორის შუღლი და მტრობა და ვიცხოვროთ, როგორც მშვიდობიანად გვიცხოვრია ჩვენ ძმა და მეზობლებს; 2) სამ-სამ პიროვანი კომისიები შეერთებულად მოიწვევენ ახალციხეში ყველა სოფლებიდან ორ-ორ-ს მაჰმადიანს, რომელთაც აუხსნიან და განუმარტავენ მშვიდობიანობის მნიშვნელობასა, რომელნიც თავიანთ სოფლებში იმავე რიგად განუმარტავენ ხალხს. 3) სალიკვიდაციო კომისია, რომელიც შესდგება ქრისტიან ქართველთა, მაჰმადიანთა, სომხთა და რუსთა თითო-ოროლა პირთაგან და ერთი ჯარის-კაცისაგან, ამ კომისიამ უნდა შეჰკრიბოს იარაღი და ჩააბაროს არსენალს.

წერილი ტრაპიზონიდან

ამ უკანასკნელ ხანებში ტრაპიზონის რაიონშიც საგრძნობლად შეიცვალა მდგომარეობა: ფრონტიდან განუწყვეტლივ მოდიან ჯარის ერთეულები და თავს იყრიან ტრაპიზონში. ბოლშევიკური საბჭო თავისი ადგილობრივი გაზეთის საშუალებით თუ პროპაგანდით ეცადა შებრძოლებოდა ამ სტიქიურ დატოვებას პოზიციებისას, მაგრამ ამაოდ, ტრაპიზონი ჯარით აივსო.

ამ გარემოებამ ქეჩოდ ტრაპიზონისთვის საშინელი მდგომარეობა შექმნა: სარევოლუციო საბჭო გარშემორტყმულია ჯარის-კაცებით, რომელნიც მოითხოვენ მყისვე გემის შოვნას მათთვის; საბჭოც დაინტერესებულია მალე მოაშოროს ქალაქს უსაქმოდ მოხეტიალე ჯარის-კაცები, მაგრამ გემების სიმცირე ამის ნებას არ აძლევს. რამდენადაც უძლურია ეს მუშათა, ჯარის-კაცთა და გლეხთა საბჭო, იქიდანაცა ჰჩანს, რომ მიუხედავად ყოველდღე გამოქვეყნებულ ათობით ლენინის და კრილენკოს დეკრეტებისა და ბრძანებისა, ბოლშევიკი ჯარის-კაცები ყურადღებას არ აქცევენ და მხოლოდ სახლში წასვლას გაიძახიან.

იქამდე მივიდა საქმე, რომ ჯარისკაცები ბოლშევიკურ საბჭოს დავალებით დაწესებულებათა სადარაჯოდაც არ მიდიან. ამ მოვლენამ შექმნა ისეთი მდგომარეობა, რომ მაგ. ხაზინა, სხვა და სხვა საწყობები უდარაჯოდ იყო ხოლმე. მაშინ იკადრეს ტრაპიზონელმა ბოლშევიკებმა მიმართვა თხოვნით სოც.-ფედერალისტებისა და მენშევიკებისადმი.

ამ ორმა პარტიამ, რა დაინახა საერთოდ სარევოლუციო საქმე ღუპდებოდა, თვითეულმა ცალ-ცალკე შეადგინა პარტიის წევრთაგან რაზმები სარევოლუციო წესიერებისა და საზოგადო დაწესებულებათა დასაცავად. სოც.-ფედერალისტების რაზმი შესდგებოდა 35 კაცისაგან ამხ. სეს. ჩუბინიძისა და ილ. მასხარიშვილის მეთაურობით, მენშევიკების რაზმს ხელმძღვანელობს ამხ. მდინარაძე.

მეტად დიდი საქმე გააკეთეს ამ ორმა რაზმმა: ეს იყო ის ძალა, რომელსაც ემყარებოდა სარევოლუციო ადგილობრივი ორგანო.

წარმოიდგინეთ ამ უკანასკნელის მდგომარეობა: ესა თუ ის ნაწილი მიდის—ეს კიდევ ნახევარი უბედურება, მაგრამ ქონებას სტოვებს ღვთის ანაბარად; მილიონებად ღირებული ქონება რჩება და იტაცება. ტრაპიზონის რაიონში დიდძალი თოფი, ზარბაზანი, სურსათი, საინჟინერო ხელსაწყო მიტოვებული და დიდი ეროვნული საქმე იქნება თუ ჩვენი საზოგადოება დაეხმარება ტრაპიზონის ქართულ სამხედრო საბჭოს ყველა ზემოაღნიშნულის წამოღებაში.

ღამღამდება თუ არა, საშინელი თოფის სროლა იწყება მთელ ქალაქში. ათასობით გამოდიან შეიარაღებული ჯარის-კაცები და არბევენ ქალაქს. ორი მთავარესი ქუჩა ქალაქისა—ლიახოვისა და თურქესტანის თავისი ასობით მაღაზიებითა და დუქნებით მთლად დარბეულია; დაიწყო კერძო ბინების დარბევაც. ჩვენდა სამწუხაროდ უნდა ითქვას, რომ დიდს მონაწილეობას ამ დარბევაში იღებდნენ ქართულ მეორე პოლკის ჯარის-კაცები. ისეთი ველურობა, უვიცობა და სისასტიკე გამოიჩინეს მათ, რომ აუწერელია.

დარბევის მეორე დღეს სავალალო სურათს წარმოადგენს ტრაპიზონის ქუჩები, განსაკუთრებით, მოედანი: სალდათებს დაუფშვნიათ ზოგს საბანი, ზოგს სამოვარი, ზოგს კიდევ სახაზინო საგნთაგანი,—ყველაფერი ეს ლამის ნადავლი და ურცხვად ვაჭრობენ. პასუხის გამცემი, სამწუხაროდ, არავინაა.

ადგილობრივი ბერძნები და ოსმალონი მეტად აღელვებულნი არიან: პირველნი ყველაფერს სტოვებენ და გამორბიან ბათომს.

ტრაპიზონში ჯერ ჯეროვნით დარბევით კმაყოფილდებიან, მაგრამ აუწერელი ამბები ხდება სოფლებში: ქალებს აუპატიურებენ, მამაკაცთ ხოცავენ და სოფელს კი მიწასთან ასწორებენ. ასე მაგ., გაძარცვეს ჯერ, შემდეგ ცეცხლი წაუკიდეს და გადასწვეს კეკლუცი ქალაქი რიზე, რომელშიაც დიდი მონაწილეობას იღებდა ისევ მეორე ქართული პოლკი. დამსწრეთა სიტყვით, აუწერელი უბედურება დატრიალდა: ჯერ მე 2 საარტილერიო რაზმმა, შემდეგ ქართულმა პოლკმა აიხრა ქალაქები—ოფი, ათინე, რიზე; შეშინებული ქალები ზღვაში ცვივდებოდნენ. ასე უმასპინძლდება ისედაც დარბეულ და აოხრებულ ოსმალეთს „სარევოლუციო ჯარი რუსეთისა“, მათ შორის ჩვენდა სამარცხვინოდ ქართული ნაწილიც. ამის შემდეგ ნუ გაგვიკვირდებათ, თუ ოსმალო მტრული თვალით შემოგვხედავს,

ვისაც ყური აქვს—ისმინოს.

გ—ია.

გამომცემელი
ხალხთა შირახალაძე
რწმუნებული მთავარ კომიტეტისა

ექიმი
ე. ლ. შალამბერიძე
იღებს სქესო და საშვილოსნო ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

პეტროგრადის უნივერსიტეტის მედიცინის დოქტორი
გ. გ. მეჰრაბიანცი
ჩამოვიდა და განაახლა.
შინაგან ავადმყოფობა—ბლექი ↄ გულისა. ახალ რენტგენ-ელექტრ კაბინეტში, გამოკვლევა და წამლობა X სხივებით, თავის დუში ვენის ტიპისა, დიდი სოლონოიდი, განსაკუთრებული ნაკადები დ'არსენვალისა ფილტვების სნეულებისათვის, გულის ავადმყოფობისა, ავადმყოფებს იღებს ყოველდღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 6—8 ს., ბებუთოვის ქ., № 23, ტელეფ. № 7—91. 688

ექიმი
ვ. მუსხელიშვილი
იღებს ავადმყოფთ დღის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი
თიკანაძე
იღებს ავადმყოფებს საღ. 5—7 ს. მისამართი: კიროჩნი ქ. 18, ტელეფონი 11—82. 1008

ექიმი კბილისა
ხ[illegible]რცხილაძე
იღებს ავ[illegible] დილით 9—2 ს. და საღ. 5—[illegible] ს. ყაზბეგის ქუჩა, 14, კიროჩნის ქუჩის შესახვევი, 21.

ექიმი
ა. გ. ნარიმანოვი
[illegible], კანის, ათაშანგის და მისი [illegible] წამლობა „606“ და „914“ [illegible] ავადმყოფები მიიღება ყოველ-[illegible] 5 ნახ. ს.-დან 8 ს.-დე. მიხეილ. ქ. [illegible] ტელ. № 16—17. 1008

საბუღალტრო კურსები
გ. ქ. ტერ-დავიდოვისა
ნიკოლოევის ქუჩა № 36 4 გვ. 1400

ექიმი
[illegible]
იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ [illegible] ვერა, ვორონცოვ-ვორონის ქ., № 3. 55

ექიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2130

ექიმი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 1002

ექიმი
ლ. დ. ფავლენიშვილი
იღებს ავადმყოფებს საღამოს 4—7 ს. მისამართი: კუთხე მუხრანისა და ბაგრატიონის ქუჩისა № 28/31. 1004

ექიმი
გ. მ. მუხაძე
იღებს სქესოვნებით ავადმყოფთ საღამოს 5—8 ს.-დე კვირა დღის გარდა. მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 67, ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ, სახლი სვანიძისა. ტელეფ. 5—71. 1080

ექიმი
ს. ზ. მირზოევი
უფროსი ორდინატორი ტფილისის ქალთა საავადმყოფოსი, იღებს $1^1/_2$—$3^1/_2$ ს., გარდა კვირისა. მისამართი: ხოჯევანქის ქ. № 1. ტელ. 16—67. 1009

ექიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე, კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1032

ექიმი
შ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი
გ. წინამძღვრიშვილი
ყ. [illegible] ხარკ. უნივ. [illegible] მედიც. ინსტ.—ის შინაგან სნე[illegible] კლინიკებისა.
იღებს ავადმყოფებს
ახალ ბინაზე
გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად.
საღამ. 5—7 საათამდე, კოვ. [illegible] გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონც. ძეგლ. ახლო, „მონ-მონდის“ პირდაპირ. 1039

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უფროსი ექიმი ტფ. კადეტთა კორპუსის.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიული სნეულებით ავადმყოფებს იღებს ყ.-დღე საღ. 5—6 ს. კვირა დღის გარდა. 1055

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).
[illegible]
11—12 ს. „606“ და „914“
[illegible]